

RIIGIKOGU

IV koosseis.

VIII istungjärk.

185. koosolek.

18. novembril 1931.

Sisu:

1. Teatamine komisjoni antud seaduseelnõust.
2. Maksuvahendite liikumise korraldamise seadus — I lugemisel.
3. Järgmise koosoleku määramine.

Koosoleku avab esimene abiesimees
M. Martna kell 10.18 min.

Sekretäri kohal sekretäri teine abi **O. Gustavson**.

1. Teatamine komisjoni antud seaduseelnõust.

Sekretär: Riigikogu juhatus andis:
1. maksuvahendite liikumise korraldamise seaduse rahaasjanduse komisjoni.

2. Maksuvahendite liikumise korraldamise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **O. Suursõõt**: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kui Inglismaal inglismael lahkus kulla aluselt ja mitmed teised riigid olid sunnitud oma raha samalt aluselt ära viima, siis tekkis ka neis riikides, kus küll raha endiselt kulla alusele püsima jäi, vajadus kitsendavaid määrusi maksuvahendite liikumise alal tarvitusele võtta. Ka meie ei ole sellest mitte mööda pääsenud. Eesti Pank on juba mõnda aega tarvitusele võtnud mõnesuguseid kitsendusi eriti välisvaluuta liikumise alal. Kuna aga Eesti Panga omad korraldused sellel alal vast küllaldased ei ole, ega ta ei suuda neid küllaldasel määral teostada selles mõttes, et tema korraldusvõim ulatub peamiselt ainult oma klientidele ehk temaga siduvuses olevate asutuste ja isikute kohta, kuna väljaspool tema võimupiiri seisvate kohta seda maksta panna on raske, siis on loetud vajalikuks, et neid Eesti Panga korraldusi tuleks legaliseerida, tuleks nendele korraldustele seaduse normidega ka sundnormide kohane võim anda. Käesolev seaduseelnõu on mõeldud volitusseadusena valitsusele selles mõttes, et valitsus saaks vajaduse korral maksuvahendite liikumise alal korraldusi teha ja maksta panna vastavaid

määrusi, mis selle liikumise korralduseks vajalikuks loetakse.

Rahaasjanduse komisjon arutas selle seaduseelnõu läbi ja võttis ta muutmata kujul vastu. Seepärast julgen ma rahaasjanduse komisjoni nimel ettepaneku teha, seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

V. Hasselblatt: Lugupeetud rahvasaadikud! Ka raskel majanduslikul ajal on seisukord siiski niisugune, et seaduste kvaliteedi eest on ainuvastutajaks Riigikogu. Kui seadus ei ole küllaldaselt hästi välja töötatud, ja Riigikogu selle heaks kiidab, siis langeb vastutus ainult Riigikogu peale. Seepärast loen oma kohuseks selle seaduseelnõu puhul mõni seletus anda.

Esiteks on iga seaduseelnõu tähtsus selles, et seaduse seletuskirjas ja tekstis seatakse üles teatud diagnoos: patsient on haige, öeldakse, milles on haigus ja kus on rohi. Antud puhul ütleb aruandja, et majanduslik olukord on raske, ja seepärast tulevad valitsusele anda suuremad volitused. Meie aga ei kuule aruandja seletustest ega loe seaduse motiividest, mis pärast on tarvis laiendada seaduse ulatust sisemaa rahade, väärtpaberite ja eriti sisemaa vekslite sisemaal liikumise peale. Igähele on selge, et meie riik kui ka teised riigid ei pääse sellest mööda, mida nimetatakse Saksa keeles Devisenzwangswirtschaft. Selge on ka see, et need abinõud, mida Eesti Pank on tarvitusele võtnud, ei ole küllaldased ja seepärast oleks vaja seaduseelnõu. Antud eelnõu ei tee aga tegemist selle küsimusega, vaid läheb palju kaugemale.

Käesolev seaduseelnõu võimaldab ka siseturul siseväärtpaberite liikumise suunda korraldada. Ma arvan, kui valitsus nõuab endale algatust siseturul vekslite suunda korraldada, tähendab kõrvaldada Veksliseaduse üksikute paragrahvide maksvust ja Tsekiseaduse üksikute paragrahvide maksvust, siis peame teadma, missuguses suunas kavatseb valitsus seda volitust tarvitada ja kas ta suudab seda tarvitada. Minu arvates ei ole õige anda valitsusele seaduseandlikku võimu selleks, et korraldada sisemaaliste vekslite liikumist. Ja kui seda ei ole tarvis, ja kui seda mitte ei kavatseta, mis pärast meie siis nõuame, et

seaduseandlik ülesanne sellel alal läheks Riigikogult valitsusele.

Teiseks ma hakkasin sellest peale, et meie oleme vastutavad seaduseandluse kvaliteedi eest. Seaduse arutamine oli järgmine. Ta esitati eile rahaasjanduse komisjonile. Kell üksteist algas arutamine. Seletuskiri on 17 rida pikk. Pärast lõunat oli seadus juba vastu võetud. Tehti mitu ettepanekut, muu seas niisugused ettepanekud, mille kohta Eesti Panga president ja aruandja ning teised komisjoni liikmed ütlesid, et need näivad tõsised ja head olema, aga meil ei ole aega neid kaaluda, kuna see seadus on kiire, ja kaalumata ei saa neid vastu võtta. Kas see seadus niivõrt kiire on, see on mulle isiklikult küsitav. Eile räägiti veel sellest, et praegusel ajal on valuutaspekulatsiooni hooaeg. Ma kuulasin järele ja olen kuulnud, et praegusel ajal valuutaspekulatsiooni suuremal määral ei ole, suurt läbimüüki nõndanimetatud mustal börsil ei ole ja ei ole ka praegusel ajal mustal börsil kõrgemad hinnad kui pankades, aga kui on kõrgemad, siis ainult mõne punkti võrra. Nõnda et valuutaspekulatsiooni praegusel ajal ei ole. Ma ei tea, mis oleks siis katki, kui seadus vastu võetaks mitte täna, vaid homme. Ma ei kuulu nende isikute hulka, kes arvustavad ja ei ole nõus vigu parandama, mis seaduses on. Ma lõpupoole luban enesele need vead ära tähendada. See ei ole esimene seadus, kus õigustatult tõstatatakse küsimus, kuivõrt see meie Põhiseadusega kooskõlas on. Üks asi on päevalgelge: seda, mis Vabariigi Valitsus, oletades tema seletuskirjast, soovib selle seadusega läbi viia, võib läbi viia ka ilma selleta, et meie Põhiseaduse vastu eksiksime. Seadus on aga nii redigeeritud, et tema kahtlemata eksib Põhiseaduse vastu. Meie teadlased on selles küsimuses juba ühele arvamisele jõudnud, et valitsuse määruseandlik võim võib olla intra legem — seaduse piires, praeter legem — tähendab seaduse kõrvale, aga contra legem valitsuse määrused ei või olla. Ei või ettekujutatav olla, et see oleks Põhiseadusega kooskõlas, kui annaksime valitsusele õiguse määrusi välja anda, millega muudetakse seadusi, ilma et volitusseaduses selleks oleksid piirid ära tähendatud, ilma, et selles oleks ära märgitud, missugustes piires see volitus valitsusele antakse. Ma küsiksin: Mispärast on tarvis seda teha? Meie võiksime väga hästi niisuguse seaduse välja töötada, kus selgesti ära märgitud ja kust kodanik näeb, missugustes küsimustes ja piires

antakse valitsusele erakorralised volitused. Keegi ei vaidle nende volituste andmise vastu. Mina olin esimene rahaasjanduse komisjonis, kes pooldas valitsusele volituste andmist.

(Sekretäri kohale asub sekretär **A. Schulbach.**)

Meie teame, missugused vaidlused olid tol korral, kui kaotati esialgse Põhiseaduse § 12-a, kus oli ette nähtud, et valitsusel on õigus seadusi anda eeldusega, et need Riigikogu poolt vastuvõtmist leiavad. Leiti, et see ei ole kooskõlas rahva soovidega ja tühistati § 12-a, mis leidub ka teiste riikide põhiseadustes — Läti, Soome, Saksamaa —, leiti, et meil seda ei ole tarvis ja nüüd valitsusel ei ole võimalik seaduseandliku jõuga seadusi anda, mis esitatakse vastuvõtmiseks Riigikogule. Kui oleksime ette näinud, et sarnased rasked ajad tulevad, meie oleksime mineval aastal Põhiseaduse muutnud ja § 12-a sisse viinud, ja see oleks sada korda parem olnud, kui sarnaste seaduste vastuvõtmine. Mispärast? Seepärast, et kõik määrused, mis omavad seaduse jõu, teatud aja jooksul saaksid esitatud Riigikogule kinnitamiseks või jälle arutamiseks. Praegusel ajal arutatakse Soomes seadust, mille pealkiri ajakirjanduses on „Majanduslik diktatuur“, mille sisu ei ole nii suur, kui sisseveomonopoli seaduse ja selle seaduse sisu, ja sellegipärast nimetatakse seda „Majanduslikuks diktatuuriks“. Ma ei tea, missugune paragrahv see on, nimetame seda ka § 12-a, see esitati eduskunnale, mille see ka välja andis. Samasugune olukord on ka Saksamaal, kus töötatakse juba Notverordnungi — sundmääruste — tähe all. Valitsus annab määrused ja reguleerib majanduslikku elu. Harilik seaduseandlus on kõrvale jäänud. Reichstag kokku astudes muidugi kinnitab valitsuse määrused. Ja ma küsin, mispärast meie ei oleks saanud seadust nii konstrueerida; mis on takistuseks, et meie ei konstrueerinud seda seadust nii, nagu Vabariigi Valitsuse ja ministriumide korralduse § 62 seda ette näeb? Vabariigi Valitsus teeb kõik, aga esitab Riigikogule vastuvõtmiseks seaduseelnõuna. Tollide alal on seda ka tehtud. Tähendab, Vabariigi Valitsus võib kiiresti toimida oma määrustega, aga Riigikogul on õigus kinnitada seda või mitte.

Arutamiseloleval seadusel on üsna nõrgad küljed, mida võiks ka selgitada. Ma tahaksin rääkida § 3 III lõikest, kus on ette nähtud, et kaebused Eesti

Panga otsuste peale esitatakse Riigikohtule administratiiv-kohtu korras. Meie teame, et Eesti Pank oma põhikirja § 8 järele on eraaktsiaselts, kuidas on siis võimalik eraaktsiaseltsi vastu administratiiv-kohtu korras kaebust tõsta? Meie oleksime võinud seda nii konstrueerida, et see oleks administratiiv-kohtupidamise korraga kooskõlas olnud, nii et Eesti Panga põhimõttelised korraldused kuuluksid mingi valitsuseasutuse kontrolli või jälle kinnitamise alla, ja selle valitsuseasutuse vastu võiks kaebust tõsta sellepärast, et ta eraaktsiaseltsi ebaõiget otsust kinnitas. Selle konstruktsiooni juures oleks põhimõtte päästetud, mis põhipanev meie terves õigusesüsteemis.

Kui nüüd sisuliselt selle seaduse juurde tagasi tulla, siis täna nimetatakse teda volituse-seaduseks, aga eila nimetati teda raamiseaduseks, ja mina nimetaksin teda raamita seaduseks, sest sellel seadusel ei ole mingeid piiriseid ja raame. Ja ma olen arvamisel, et kõigil on see tunne, et meil on tarvilik välisvaluuta sundkorraldamise süsteem, aga kõik, mis üle selle käib, on vastuvõetav meile võib-olla ainult sel puhul, kui meile seletatakse, mis jaoks neid teisi õigusi kavatakse tarvitada, mis jaoks neid nõutakse. (V a h e l h ü ü e.) Sisuliselt arvan ma, et meie täitsa ilma asjata viime ärevuse meie kodanikkude hulka, kui meie näiteks sisemaa vekslite sisemaa tsirkulatsiooni anname valitsuse sundkorraldada. Ja ärevus on seda suurem, kui meie vastust ei saa küsimisele, mis jaoks seda tarvis on valitsusel. (V a h e l h ü ü e.)

Siin tekib ka üks praktiline kahtlus, see on järgmine. Kui Eesti Pangaga kokkupõrge on kodanikul, ja asi läheb Riigikohtusse, ja Eesti Panga volinikul on valitsuse määrused käes ja kaebajal on seadused, ütleme Veksliseadus, kas ei tule vast nii välja, et Veksliseadus on kõvem kui valitsuse määrus, mis selle seaduse põhjal antud. Ma oletan koguni, et see saab nii olema.

Teine küsimus on see, kui seaduse seletuskiri kuskil midagi väärt on, siis igitahes kõige suurem väärtus asja selgitamiseks on seletuskirjal just volitus-seaduse juures, ja eriti laialdase volitus-seaduse juures. Aga seletuskiri on niisugune, et temast ei saa välja lugeda, et valitsusele on õigus antud siseväärtuste siseturul reguleerimist ette võtta. Järelikult on küsitav, kas sarnased määrused, mis mitte ei ole kooskõlas seletuskirjaga, kas need niivõrt maksavad on, et nad võivad seadust sisult muuta. See on ka üks küsimus.

Ma võin ainult ühega lõpetada: ma palun mind uskuda, et seda, mis valitsus välja on öelnud oma sihtidega, ma pooldan sajabrotsendilisel. Kui keegi minu kõnet kuidagi kui opositsioonikõnet võtab, siis eksib ta rängalt. See, mis mind kõnetooli tõi, ei ole mitte opositsioon, vaid ma tahaksin küsida, kas Riigikogu kui tervik tunneb end veel vastutavaks seaduste väärtuse suhtes rahva ees või mitte? Kui teie end tunnete vastutavaks seaduste kvaliteedi eest, siis peate teie endale nõudma vähemalt 24 tundi sarnase seaduse arutamiseks, ma ütlesin — koguni 48 tundi oleks tarvis. Kui meile esitati Kõlvatu võistluse vastu võitlemise seadus, siis seletuskiri oli 120 lehekülge pikk. Nüüd esitatakse meile võistluse vastu võitlemise seadus, nimelt käesolev, mis eemaldab ju ka konkurents, see on ka litsentsiseadus — ja seletuskiri on valitsuse ettepanekul ainult 17 rida, rahaasjanduse komisjoni seletuskiri on aga ainult 5 rida pikk, sellepärast, et tuli kiirelt trükkida. Selle seaduse arutamise iseloomustamiseks olgu tähendatud, et iga mõistliku ettepaneku kohta, mis tehti, öeldi: jah, see on küll hea ettepanek, kuid seda ligemalt kaaluda ei ole aega, sest seaduseelnõu on kiire.

J u h a t a j a: Korra kohta on rkl. Rei'lt ettepanek,

katkestada läbirääkimised, määrata vaheaeg ja anda arutuselolev seaduseelnõu seisukohavõtmiseks vaheaja kestel üldkomisjoni.

A. R e i: Oma ettepaneku põhjendami- seks ütlesin järgmist: seaduseelnõu on kahtlemata väga rutuline. Olles hädaaja seadus on esitatud seadus väga tähtis mitte ainult rahaliselt, vaid ka juriidiliselt. Oleks väga soovitatav, et komisjon, kes arutab juriidilise iseloomuga eelnõusid, võtaks seisukoha ka käesoleva eelnõu kohta. Seisukohavõtmise üldkomisjonis võiks toimuda samuti paari tunni kestel, nagu rahaasjanduse komisjon selle eelnõu eile paari tunni kestel läbi arutas. Seadust tuleks arutada muidugi nii sisuliselt kui juriidiliselt, aga peamiselt siiski juriidilisest küljest. (V a h e l h ü ü e.) Arvan, et vaheaja läbi asi mitte palju ei viibi, kuna aga võib-olla asjaarutamine üldkomisjonis aitab lühendada läbirääkimisi Riigikogu üldkoosolekul. Sellepärast arvan, et ettepanek on põhjendatud ja ka valitsusel ei võiks midagi selle vastu olla.

R. P e n n o: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus viimasel ajal

harrastab erakorralist seaduseandlust, sarnast seaduseandlust, mis meie vabariigi ajaloos seni nähtud ei ole. Seadus esitatakse täna, homme peaks ta ju maksma hakkama. Sarnasel viisil seaduseandlust arendades võib tõesti jõuda sinna, kus ei kohtud ega kodanikud ei tea, mis õieti meil maksab. Alles hiljuti võeti vastu monopolide seadus, mille puhul valitsus siin kõneles üht, kuna komisjonis oli ta teist kõnelenud. Ja lõppude-lõpuks näeme, et tegelikus elus selle seaduse teostamise juures on sarnased segadused ette tulnud, et Majanduseminister annab täna ühe seletuse, kuna ta homme annab dekreedid, mis selle seletuse peab ümber lükkama. Eile esitati seaduseelnõu, ja kui rahaasjanduse komisjonis opositsiooni poolt üksikuid ettepanekuid taheti teha, siis öeldi, neid ei saa arutada, seaduseelnõu olevat kiire. Muidugi kiire võib ju seaduseelnõu olla. Meie oleme juba suvel, kui arutati krediitkassa seadust ja teisi, juhtinud tähelepanu sellele, et mitte poliitilisi seadusi ei ole praegu tarvis, vaid on tarvis majanduslikke korraldusi. Siitamaani ei ole seda tehtud, ja nüüd tullakse kahe-teistkümnendal tunnil seaduseelnõudega, mille kohta öeldakse, et need peavad hommikusel koosolekul vastu võetud saama.

Toetan rkl. Rei ettepanekut, mis koalitsiooni rühmast tuleb ja mis õigustatud on ning mis näitab, et Vabariigi Valitsus mitte omal kohal ei ole.

J. Soots: Eile rahaasjanduse komisjon arutas seda seadust kauemat aega. (V a h e l h ü ü e.) Siiski kauemat aega. Ühegi seaduse kohta ei saa öelda, et ta ideaalne oleks, ning ka sellel seaduseelnõul võivad omad puudused olla. Sellepärast ei ole põhjust vaielda vastu sellele ettepanekule, mis härra Rei tegi, nimelt, et üldkomisjon, kus juristid koos, selle seaduseelnõu läbi vaataks.

Teisestküljest kasutan juhust ja teatan, et kui see ettepanek vastu võetakse, siis ka rahaasjanduse komisjon laiendatud koosseisus astub kokku, et seadusi arutada ja mitte asjata aega viita.

A. Rei ettepanek võetakse vastu.

Vaheaeg kl. 10.48 min. — kl. 15.30 min.

Koosolekut juhatab teine abiesimees **R. Penno.**

Sekretäri kohal sekretär **A. Schulbach.**

Juhataja: Vahepeal üldkomisjon arutas seaduseelnõu ja määras kaasaruandjaks rkl. Rei.

Üldkomisjoni kaasaruandja **A. Rei:** Lugupeetud Riigikogu liikmed! Üldkomisjon vaatas seaduseelnõu üksikasjalikult läbi ja esitab tema kohta terve rea parandusi, mis ei muuda seaduse konstruktsiooni, kuid siiski üksikasjades toovad eelnõusse tuntavaid selgitusi ja parandusi. Tähtsam muudatus on see, et üldkomisjon arvas vajalikuks käesoleva seadusega piirata ainult välismaksuvahendite liikumist. Sellekohaselt on üldkomisjon ka pealkirja muutnud, mille kohta li lugemisel teen vastava ettepaneku, et seaduseelnõu pealkirjaks võetaks: „Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seadus.“

Vabariigi Valitsus oli, nagu selgus valitsuse esindajate seletusest komisjonis, õieti ka tahtnud korraldada välismaksuvahendite liikumist, kuid arvesse võttes, et paljudes tehingutes välismaksuvahendid figureerivad vaid ühel poolel, teisel poolel aga sisemaalised maksuvahendid, formuleerin eelnõu nii, et see käib maksuvahendite liikumise kohta üldiselt.

Komisjon asus seisukohale, ja ma rõhutan seda siin selleks, et see protokolleritud saaks, — et käesoleva seaduse alla kuuluvad ka niisugused tehingud, kus välismaksuvahendid figureerivad vaid ühel poolel, kviigi teisel pool võivad figureerida sisemaalised maksuvahendid. Sel eeldusel jäi Vabariigi Valitsus nõusse eelnõu uue redaktsiooniga.

Peale teiste paranduste ja täienduste, mis üldkomisjon tegi, oleks nimetada § 4 juures tehtud parandusi. Seal määrati ära, et juhtumitel, kui rahukohtuniku arvates süükküsimuse otsustamine oleneb kohtualuse poolt käesoleva seaduse põhjal esitatud kaebuse lahendamise, siis paneb ta kohtualuse palvel asitoimetuse seisma kuni tähendatud kaebuse lahendamiseni, teatades sellest Majanduseministeeriumile, kes kaebuse lahendamise teeb teatavaks rahukohtunikule. Selle täienduse põhjuseks oli kartus, et administratiiv- ja kriminaalkohtutes tehtavad otsused võivad üksteisega vastollu sattuda. Ettepanud paranduse vastuvõtmine aitaks seda ära hoida.

Need on olulisemad parandused, mida üldkomisjon omalt poolt ette paneb. Teisel lugemisel põhjendan iga parandust üksikasjalikumalt.

O. Kask (korra kohta): Praegu on arutamisel lõpmata tähtis seaduseelnõu, mida umbes 80 Riigikogu liiget on oodanud, ja sellepärast on tähtis, et parandused selle seaduseelnõu kohta saaksid paljundatud. Sel ajal, kui koosolek edasi kestab, peaks Riigikogu kantselei selle eest hoolitsema, et need parandused paljundatud saaksid.

Aruandja O. Suursööt: Kui rahaasjanduse komisjonis oli see seaduseelnõu arutusel, siis oli ka rahaasjanduse komisjon samal arvamisel, et see seaduseelnõu on mõeldud välismaksuvahendite kohta. Üldkomisjon on sedasama väljendanud sellega, et ta otsekohe selle seisukoha seaduseelnõusse on mahutanud. Samuti oli mõeldud rahaasjanduse komisjonis sedasama, mis üldkomisjoni aruandja tähendas, et selle seaduseelnõu alla ei kuulu need tehingud, kus mõlemil pool figureerivad sisemaalised maksuvahendid, vaid kuuluvad selle seaduse alla need tehingud, kus ühel pool on sisemaalised ja teiselpool välismaalised maksuvahendid. Nii et selles mõttes üldkomisjonis ei ole tehtud mingeid olulisi, rahaasjanduse komisjoni seisukohtadega lahkuminevaid parandusi, ja selles mõttes tahtsin ma featavaks teha, et üldkomisjoni seisukohtade vastu ei vaidle, sest rahaasjanduse komisjonist tulnud seaduseelnõu seletuskirjas on juba öeldud, et komisjonis arvamisel oldi, et see seadus ei ole makssev sisemaaliste maksuvahendite kohta.

A. Anderkopp: Austatud Riigikogu liikmed! Need üldised põhimõtted, mida käesoleva seadusega Vabariigi Valitsus on tahtnud maksta panna, ei ole mitte sarnased, mille üle sisulisi lahkuminekuid oleks olnud. Need Riigikogu liikmed, kes osa võtsid eile rahaasjanduse komisjoni koosolekust, kus käesolev seaduseelnõu päevakorras seisis, pidid nägema, et seal ei koalitsioonist ei ka vastasrinnast ühtki häält ei tõstetud selle vastu, et niisugune korraldus maksta tuleb panna. Ja ma usun, et ka tänasel Riigikogu koosolekul neid arvamisi kuuldavale ei tule, kus keegi põhimõttelikult nende korralduste vastu oleks.

Mis aga käesoleval korraldus lahkarvamisi on tekitanud, on see alus ja kuju, kuidas neid korraldusi tahetakse maksta panna. Kuna neid valitsuse seisukohti, mida selle kuju vastased, missugune on valitsuse poolt Riigikogule esitatud seaduseelnõul, omaks võtta ei saanud, ka üldkomisjon omaks ei ole võtnud, — kas valitsus neid uusi arvamisi omaks võtab, seda meie veel

ei tea, aga mina loodan, et Riigikogus meile tarvilikud seletused selle kohta antakse — ja seepärast mina selle juures peatada ei taha. Mis mind aga käesoleval korraldus sundis sõna võtma, ja mille juures ma mõne minuti peatuda tahan, on see kord, kuidas meil niisuguseid küsimusi tahetakse arutada, ja kuidas valitsus siin Riigikoguga tahab ümber käia, ja ühtlasi need järeldused, mis sellest meie riigi- ja rahvamajandusele olla võivad. Meie näeme, et Vabariigi Valitsus otsekohe ülepeakaela on välja töötanud ühe seaduseelnõu, on esitanud selle Riigikogule, ja nüüd ei anta võimalust seda küsimust isegi veidi põhjalikult kaaluda. Kõigepealt Vabariigi Valitsuses endas ei ole seaduseelnõu selles asutuses, kes loodud on just selleks, et juriidilisi küsimusi kaaluda, ja siin on neid väga palju, kus üldkomisjon on pidanud pead murdma palavlikulises õhus, ei ole meie Kohtu- ja siseministrium oma kodifikatsiooni osakonnas saanud seda seaduseelnõu kaaluda. Ometi on see küsimus sedavõrt lai oma ulatuse poolest, et tuleb küsida, mispärast on niiviisi talitatud, mispärast valitsus ei loo oma tööga rahulikku meeleolu kodanikkude seas ja mispärast ei esitata küpseid küsimusi. Eile rahaasjanduse komisjonis puudutati valitsuse kava üksikuid põhimõtteid, mis täitsa vastuvõtmatud ja vastolus meie Põhiseadusega, ning katsuti muudatusi ette võtta. Mida rahaasjanduse komisjon ei ole parandada saanud, siis on seda üldkomisjon katsumud teha. Seepärast oleks huvitav küsida, kuhu oleksime meie läinud, kui need küsimused oleksid sarnasel kujul vastuvõtmist leidnud, kui need eile rahaasjanduse komisjonis arutamisel olid. Meil ei ole veel käepärast isegi üldkomisjoni paranduse-ettepanekuid seaduseelnõu juurde. Aga see eelnõu, mida Vabariigi Valitsus esitas, annab oma teksti juures palju rääkida. Ei ole ühtki õiguseala, mida käesolev eelnõu ei oleks puudutanud. Valitsus tahtis enesele õiguse võtta, et puudutada peaaegu kõike seda, mis meie majandusele puutub. Kuid ühes sellega valitsus tahtis enesele kätte saada ka õiguse, muuta suurt osa meie seadusi: meie Veksliseadust, osaliselt Tsekiseadust, krediitiseadust, Rahaseadust, Eesti Panga põhikirja ja võtta enese kätte isegi Balti Eraõiguse III kõite üksikute normide muutmise. Temal oleks seal võimalus olnud maksta panna määrusi, mis muudavad seadusi. Kerkis küsimus, kas Vabariigi Valitsusele üldse niisugust õigust anda saab. Kui käesolevat eelnõu arutati, siis paistis esialgu, ja valitsus

seletas ka seda, et valitsus ei taha muuta seadusi, vaid anda ainult määrusi ja peasjalikult välisvaluuta liikumise kohta.

Kui aga küsimust lähemalt vaatlema hakkasime, siis oli selge, et siin on tegemist valitsusele õiguse andmisega maksvate seaduste muutmiseks. Üldkomisjonis oldi arvamisel, et maksvate seaduste muutmine on käesoleva kava juures paratamata. (V a h e l h ü ü e.) Ka härra Leps oli sel arvamisel, et siin on seaduste muutmiseega tegemist. See on aga üks lõpmata põhimõttelik küsimus, ja sellepärast tuli küsida, kas meie maksva riigikorra juures saame niisugust moodust maksuma panna, et anname seaduse välja, millega delegeerime Riigikogu seaduseandlikku võimu valitsuse kätte, kusjuures valitsus pealegi ise seda võimu ei teostaks, vaid paneks eraasutuste peale, Eesti Panga peale. On ju Eesti Pank oma põhikirja järgi eraasutus ja sellepärast teatavas mõttes selle tegelik täitmine oleks läinud eraasutuse kätte. Meie oleme seaduseandlikus praktikas seda teed käinud, et valitsusel on teatavas ulatuses seaduseandlik võim. Ajutise valitsemise korra § 12-a alusel oli valitsusel seaduseandlik võim. Praegu on valitsusel teatavat aladel ka see võim olemas. Meie näeme, et Põhiseadus annab valitsusele õiguse teostada seaduseandlikku võimu kaitseväe alal. 1922. a. seaduses, mis iimus Riigi Teatajas nr. 1, on ära näidatud need alad kaitseväe korraldusealal, mille kohta valitsusel on õigus anda seadlusi ja määrusi. Niisuguseid õigusi teistel aladel meie oma riigikorra juures anda ei saa, et valitsus seaduseandlikult iseseisvalt talitada võiks, kuna seks Põhiseadus õigust ei anna. See eelnõu, mille valitsus esitas, tahtis aga teist teed käia. Meie nägime, et selle eelnõuga taheti anda Riigikogu käest seaduseandlik võim valitsuse kätte, kus valitsus määruse-seaduseandlikus korras oleks maksvaid seadusi võinud muuta. (V a h e l h ü ü e.) Igal kujul. (V a h e l h ü ü e.) Nüüd on valitsuse määruste kava rahaasjanduse komisjoni liikmetele küll konfidentsiaalselt kätte antud, aga kas tema selle järele käib, või edaspidi kaugemale läheb ja seadust terves ulatuses kasutab, seda meie ei tea. Meie teame ainult üht ja nimelt seda, mis meil ees on käesoleva seaduseelnõuna. Seda arutab Riigikogu. Määrusi ja valitsuse salajaseid kavasid Riigikogu arutada ei saa. Selle seaduse kohta tuleb Riigikogul ka oma seisukoht võtta. Ei saa ju salata, et välismaal on olemas riigikordi, põhiseadusi, kus valit-

suse kätte on antud teatavas ulatuses seaduseandlik võim. Prantsusemaal on valitsusel õigus välja anda kõrvalisi seadusi, n. n. lois sécondaires — teisejärgu tähtsusega seadusi. Saksamaal ja neis riikides, kes võtnud oma korra aluseks Saksamaal maksvad põhimõtted, on valitsusel õigus hädakorraldusi — Notverordnung'id — välja anda. Kuid käesolevat seadust ei saa ometi kuidagi võrrelda Saksa valitsuse Notverordnung'itega, ei saa võrrelda sellega, mida meie Vabariigi Valitsus tahtis teha. Notverordnung'i mõiste on hoopis teine. Notverordnung'id annab Saksa valitsus välja siis, kui parlament, rahvaesitus, koos ei ole. Notverordnung'id ei ole üldiselt mitte seaduse muutmiseks, vaid need antakse seaduste täiendamiseks. Edasi — Notverordnung'id tulevad parlamendis alati kinnitamisele, kus nende kohta võimalik rahvaesitusel sõna öelda. Käesoleva seadusega oleks aga valitsus saanud terve rea õigusi mitmesuguseid korraldusi teha, ilma et Riigikogul oleks võimalik selle juures kaasa rääkida. Mul tuleb elavalt meelde, kui omalajal ajutise valitsemise korra juures anti meie Vabariigi Valitsusele kuulsa paragrahv 12-a-ga seaduseandlik õigus, kuidas mulle siis, kui selle kava esitajale etteheiteid tehti praeguste põllumeeste kogude tegelaste poolt, et ma sel teel olen katsunud kaotada demokraatliku riigikorra mõistet, kõike seda, mida seni on tuntud demokraatliku riigikorrana. Etteheited olid sellepärast, et arvati, et sel teel ei ole võimalik määruste ja seaduste väljaandmise juures tervel rahvaesitusel kaasa rääkida, vaid seaduste väljaandmisel võivad valitsusele mõju avaldada need rühmitused, kes valitsuse seljataga koalitsioonis olles parajasti seisavad. See kava, mis praegu Vabariigi Valitsuse poolt ette pandud, on läinud hoopis kaugemale. Selle eelnõu juures tuleks küsida, kui see kava oleks Riigikogu poolt heakskiitmist leidnud, mis meie rahvaesitusest siis õieti oleks saanud? Selle kava järele oleks valitsusele antud õigus seadusi välja anda laias ulatuses, kuna meie rahvaesitusel ei oleks võimalik olnud neis käsitatud küsimuste kohta üldse oma sõna öelda nende otsustamisel. Sarnaste aktide arutamisel, kus Riigikogu neid akte maksuma pannud, oleks võidud valitsusele öelda, et see valitsus ei kõlba, aga määrus kui niisugune oleks ometi maksuma jäänud. Ja kui omalajal arvati, et see demokraatia vastu on, kui rahvaesitus kaasa kõneleda ei saa, kui antakse niisuguseid korraldusi välja, siis nüüd pärastise ot-

sustamise juures ei oleks meil seda võimu mitte olnud. Ma ei salga, et ka meie kodumaal on üksikuid juhtumisi seaduseandluses olnud, kus on antud võimalus valitsusele seni antud seadusi valitsuse korraldustega muuta; — aga nendel seadustel on harilikult olnud klausel juures, et need Vabariigi Valitsuse korraldused tulevad hiljem Riigikokku, ja Riigikogu on see, kes oma lõpusõna ütleb. Seda õigust ei ole tahetud käesoleval korral Riigikogule valitsuse poolt mitte anda.

Võib-olla need tuuled, mis rahvusliku klubi nime all liikuma hakanud, kus meie riiklikku korda arvustatakse, võimalik, et see õhkkond ka meil kodumaal mõnel pool pähe on hakanud, ja valitsus sellepärast sarnase Riigikogu võimu eitava seaduse on esitanud, mis meie parlamentarismi praegu täiesti oleks hävitanud, mis oleks võtnud suure osa parlamendi võimult, niisugust mõtet ei ole meie kodumaal seni igatahes veel mitte kuulda olnud.

Iseenesest on ju üks väga huvitav küsimus selles, kas määrusega saab seadusi muuta, kas saab delegeerida seaduseandlikku võimu valitsuse kätte. Minule isiklikult paistab, et sellele küsimisele eitavalt vastata tuleb. Ma lühidalt juhtisin sellele tähelepanu ka komisjoni ja pean oma kohuseks ka siin sellele tähelepanu juhtida. Ma olen toonud ühe teenäitajana õpetlase Saksamaalt, professor Jellinek'i, kelle kohta teame, et ta iseenesest ei ole selle demokraatliku ilmavaatega, mida meie pooldame, vaid kes oma alalhoidliku ilmavaate tõttu oli Saksa politseiliku riigi ideoloogia kaitsja ja isegi juriidiline põhjendaja. Ja Jellinek on ka see olnud, kes on katsunud igatpidi õiguslikult kaitsta seda politseiliku korda, mis Saksamaal omal ajal maksmas pandi. Kui meie temaga nõus ei ole, siis peaksid meil ometi Jellinek'i vaatekohad seda rohkem juhtnööriks olema meie parempoolsele ilmavaatele, et meie juriidilises mõtlemises ometi enam ebaparlamentaarsed ei tohi olla, kui Jellinek seda oli. Jellinek on oma eluaja kestes erilise uurimise välja töötanud, „Gesetz und Verordnung“, kus ta katsub peale ajaloolise ülevaate otsusele jõuda, kuikaugele võiks valitsuse määruseandlik võim minna. Ma ütlen, ta on oma politseiliku ideoloogia kaitsmisel niikaugele läinud ja tunnustanud, et väga raske on vahet teha seaduseandliku ja valitsemise võimu vahel. Kuid Jellinek tõmbab sealjuures ometi küsimuses kindlad piirid ja vahekorrad. Ta ütleb, et kui valitsus määrusi välja annab, siis võivad niisugused määrused ikka ainult olla seaduse kõrval,

— valitsuse määrused võivad olla ainult praeter et secundum legem, seaduse kõrval, nemad ei saa kunagi olla contra legem, seaduse vastu või seaduse muutmiseks. Käesoleval korral on Vabariigi Valitsus määruseandlikul teel tahtnud õigusi saada uusi norme maksmas panna, mis maksvate seadustega vastolus oleksid olnud. Niisugust põhimõtet ei saa meie omaks võtta. Meie ei saa lõhkuda meie riigi korda, meie ei saa hävitada neid aluseid, meie ei tohi ära lõhkuda meie senist demokraatiat, andes valitsusele niisuguse piiramata võimu.

Niisuguse seisukorraga meie nõus olla ei saa, mitte sellepärast, et meie opositsioonis oleme, vaid sellepärast, et need põhimõtted on sarnased, mida meie omaks võtta ei saa ega taha. Meie, opositsiooni, püüdmine on sel alal teatavaid tagajärgi andnud. Kui eile veel rahaasjanduse komisjonis meie seisukohad maha hääletati, on üldkomisjon täna nende arvamistega pidanud rehkendama, ja eelnõu, mis nüüd hääletamisele tuleb, ei ole enam see, mis Vabariigi Valitsus tahtis esitada, siin ei ole enam nii ülepeakaela talitatud. Valitsuse poolt esitatud seaduseelnõu, mis taheti ette panna, oleks meie rahvaesituse õiguse täiesti alla kiskunud.

See on, mida ma vormilisest küljest käesoleva eelnõu kohta tahtsin öelda.

Meie teame meie rasket majanduslikku olukorda praegu. Näeme seda rasket olukorda ka mujal riikides. Nii näiteks Britis on majanduslikud küsimused väga raskeks muutunud. Valitsus ja valitsuse seljataga seisvad jõud on seal üles seadnud põhimõtte, et valitsus peab kõik tegema, koondama jõudusid ja kõik abinõud tarvitusele võtma, et kodanikkude hulgas luua usaldust majanduse ja majandusejuhtide vastu. Rahvusliku valitsuse nõudmine on saanud Inglise rahva nõudmiseks, et usaldust tõsta rahva hulgas.

Kui aga vaatame meil, kus kerge käega tahetakse terved põhiprobleemid ära otsustada, küsimata sellest, mis meie demokraatlikust riigikorrast järele jääb, siis peab küll ütlema, et need abinõud ei loo seda usaldust, mis praegu tarvis on, et nendest raskustest, milles majanduseelu püsib, üle saada. Meie näeme selle vastu teisi seaduseandlikke abinõusid, nagu otse loodud selleks, et närveerida rahvast, külvata umbusku ja rahulolematust, mis ei anna aluseid selleks, et meie rahvast ja riiki raskustest üle aidata. Meie näeme üksikuid seaduseelnõusid, mis kannavad parteipoliitilist iseloomu, mille ümber vaieluse-

lained väga kõrgel käivad. Niisuguste liiki kuulub näiteks töölistkoja seadus, seadus tööaja kohta, mis töölised väga raskesti seisukorda pannud, eriti hooaja töölised, kes kurdavad, et nemad ei tea, kuidas nemad selle talve küll üle elada saavad, kuna maksmapandud seadused suvel töötamisvõimalused väga raskesti on teinud. Niisuguseid seaduseelnõusid näeme meie küll, kuid põhipanevaid seadusi meie oma majandusliku elu parandamiseks ei näe. Kui mõni esitatakse, siis ülepeakaela; et aga niisuguseid seadusi läbi kaaluda, selleks võimalusi ei anta. Eile näiteks olid igasugused katsed asjatud rahaasjanduse komisjonis selgituse nõudmiseks, ei saanud eelnõu parandada, ja näib, et valitsusel niisuguste eelnõude jaoks meil muidugi aega ei ole. Aeg kulub muidugi ära parteipoliitiliste kavade ja kombinatsioonide peale. Et meil praegusel ajal raskused suuremad on, kui kunagi enne, see peaks kõigil teada olema. Mina ei räägi siin praegu põllumajandusest, seisan sellest kaugemal, ja sellest kõnelevad need, kes asjale lähemal on, kuid mina linnas näen, kuivõrt raske on praegu elu. Üks väikene näide sellest. Minu naabril, riigiametnikul, oli vaja teenijat. Tema pani väikese kuulutuse ajalehte, ja mis te mõtlete, 56 inimest, nii nagu kojamees oli neid üles lugenud, oli neid, kes tulid oma tööjõudu sinna pakkuma. Tööpuudus ei ole kunagi nii suur olnud, kui praegu ta seda on. Teie näete intelligentseid inimesi, vabadusesõjaväelasi, vabaduserist rinnal, nagu selgus neil päevil ühes kõrgemas asutuses, — ja neil ei ole leiba! Ei ole ju see ka Riigikogu liikmetele saladus, et mõnel pool õigel ajal ei ole suudetud ka pensionisid välja maksta. Näeme ülepeakaela seaduseandlikku tööd, kuid põhjalikku kaalumist, rahulikku meeoleolu, mis meie kodanikkudesse tuleks istutada, et nad kaasa aitaksid sellele, kuidas üle saada nendest raskustest, mis sündinud on, seda ei näe meie kahjuks valitsuse poolt mitte. Mina arvan, et need sõnad, mis mina ütlen, ei ole sõnad, mida ma kui opositsiooni esitaja kõneledes olen öelnud. Mina puutun inimestega väga palju kokku ja ütlen, et see meeoleolu on üldine, mis öeldakse selle kohta, mis praegu nähakse. Mina pean lugu nendest, kes praegu valitsuses on, kuid praegu näeme, et majandusepolitiika juht nagu eemale on jäänud ja temale nagu midagi mujalt peale surutakse. Majanduseprobleemi lahendatakse kusagil mujal, ebaküpselt, kaalumata. Minul tuleb meelde, kuidas eelmise Riigi-

kogu ajal ühe küsimuse puhul praegune lugupeetud härra Riigivanem siis, kui ei tahetud Riigikogu arvamistega arvestada, — see oli välismaalt raudteematerjali, nõndanimetatud pehmete rõõbaste ostmise puhul — teravalt üles astus ja ütles, nii ei ole kunagi varem eitatud meie rahva tahtmist, ega nii ei ole keegi enne vilistanud meie rahvaesituse tahtmise ja soovide peale, kui sel alal tehtud on. Ma pean ütleva, et sarnane uisapäisa talitamine, kus kindlad kavavad puuduvad, kui seadus välja tuleb ebaküpse kavana, kus rahvast närveeritakse, kus majanduseelu tundjate arvamist üldse tähele ei panda, (V a h e l h ü ü e.) kui valitsus nii tahab meie majanduseprobleemidest aru saada, meie demokraatlikku riigikorda alla viima hakata, siis peab küll ka praegu ütleva, et nii ei ole meie rahvaesituse peale ükski valitsus vilistanud, nagu seda praegu tehakse.

L. J o h a n s o n: Austatud Riigikogu liikmed! Selle seaduse eesmärk on hoida valuuta väljavoolu Eestist. Kuid see seaduseelnõu üksinda selleks ei aita, vaid valitsus peab teisi abinõusid tarvitusele võtma, et hoida valuutat kodumaal. Ma juhiksin ühe asjaolu peale tähelepanu. Minu arvates on paratamatu selle seaduse teostamine, kuid siin tuleb piirata ka riigi- ja omavalitsuseasutuste väliskulusid. Meile on teada, et välismaalt tahetakse tellida 100 miljoni sendi väärtuses lennukeid. Lennukid on tarvilikud Eestile, kuid niisugusel raskel ajal tuleb lennukite tellimine edasi lükata. Lennukite eest tuleb valuutas maksta, ja selle valuuta saame väga raskesti kokku. Selle valuuta, mis välja maksime välismaale lennukite eest, võiksime ära tarvitada oma raske olukorra kergendamiseks ja hädavajaliste ülesannete täitmiseks. Seal on veel teisigi tellimisi, mida ma üksikasjalikult üles lugema ei hakka. Selle läbi, kui tellimisi mõneks aastaks edasi lükatakse, ei kannata see otstarb, milleks neid tarvis on.

On otsustatud uussakslastele tasu maksta, ja ka tänavu aasta tuleb selle eest teatud summa välja maksta. Minu arvamine on, et see tasumaksimine tuleb seisma panna, ja ei tule, praegusi raskeid aegu arvesse võttes, mitte üht senti selleks riigipiiridest välja saata.

Edasi on meil välisesindused olemas väga paljudes riikides. Kui meie võtame oma naaberriigi, siis seal on väga tõsiselt kõne alla võetud, kas mitte ei saaks neid kulusid vähendada, kas on tarvidust senise

välisesinduste võrgu järgi. Ja meie näeme, kui meil on tarvis üht või teist kaubalepingut sõlmida, siis saadetakse agent siit välja, ja see on teatud kuludega seotud. Niisugused nähtused peavad kaõuma, ja tuleb mõelda selle peale, kuidas meie välisesinduste kulusid kokku tõmmata. See, mida meie seal välja anname, see läheb ka välisrahas, valutas, ja peab ütleva, et väga raske on näha neid tagajärgi, mida härrad saadikud ja konsulid meie kaubanduse- ja tööstuseelu tõstmiseks saavutanud on. Kui meil midagi ette võetakse, siis on ikka välja saadetud erilised riigiangendid.

Tuleks ka piirata valitsuse poolt välismaale komandeerimisi. Ka selletaolisi abinõusid võiks veel terve rea esitada, mille abil oleks võimalik valuutat kokku hoida.

J. L e h t m a n: Väga lugupeetud Riigikogu liikmed! Ei ole vist meil ühtki seaduseelnõu olnud, mida nii raske oleks käsitada, kui käesolevat. See eelnõu oli Vabariigi Valitsuse poolt Riigikogule esitatud, rahaasjanduse komisjoni poolt vastu võetud ja siis meile arutamiseks antud. Hiljem see seaduseelnõu anti veel üldkomisjoni, ja üldkomisjon olevat hoopis uue seaduse uue pealkirjaga teinud. Seega kaks seadust. Kuidas üldkomisjoni seadus välja näeb, seda ma ei tea. Nii et arutamise juures peame vist jääma selle seaduseelnõu juurde, mille rahaasjanduse komisjon on meile esitanud. Kuidas vaatab Vabariigi Valitsus eelnõule, mille üldkomisjon valmistas, seda meie ei tea, sest Vabariigi Valitsuse esindaja oli komisjoni koosolekul väga lühikest aega ja lõpuhääletamisel ei olnud teda üldse näha. Riigikogul tuleb enesel nende eelnõude järele sobiv seadus teha.

Ajad on tõesti rasked ja erakordsed. On loomulik, et erakordsel ajal tahab Vabariigi Valitsus saada enesele erakordseid volitusi. Kuid igasugustel volitustel on piir. Siin on juba näidatud, kuidas oleks mõjunud käesolev seadus juriidilisest küljest. Ta oleks segi paisanud meil väga paljud seadused, ja kodanik ei oleks teadnud, misuguste seaduste normide järgi peab ta käima või elama. Selle seaduseelnõu järgi on Vabariigi Valitsusele antud õigus anda välja määrusi, ka niisuguseid, mille järgi ametnik oleks käsutada võinud iga kodaniku taskut. Ta oleks võinud öelda: kodanik, ma luban, et igalühel oleks ainult 5 krooni raha ja ülejäänud raha tuleb viia pank, ja ta võiks isegi määrata panga, kuhu tuleks viia raha. Niisugune seisukord on aga täitsa võimata.

Öeldakse, et Vabariigi Valitsus olevat tahtnud hoopis midagi muud. Et olevat mingi määruste kava rahaasjanduse komisjonile esitatud. Meie teame, et rahaasjanduse komisjoni koosolek oli kinnine ja määruse kava konfidentsiaalne, seega Vabariigi Valitsuse tahtmine meile teadmata, ja meie ei võigi sellega arvestada, mis Vabariigi Valitsuse tahtmine oli, meie võime ainult sellega arvestada, mida valitsus seaduse näol on esitanud. Selle seaduse järele, nagu üldkomisjonis vaidluste ajal selgus, võis Vabariigi Valitsus anda välja määrusi, mille järgi kõik kuld- ja hõberaha, mis inimestel olemas vanast ajast, tuleb anda Eesti Pangale ja kes seda mitte ei tee, seda tuleb panna aastaks vangi. (V a h e l h ü ü e.) Komisjonis seletati, et see on õige. Nüüd tehti komisjoni aruandjale ülesandeks seletada, et see asi tuleb muuta, seadusesse tuleb sisse panna, et mitte igasugune välisraha või väärtmetall... (V a h e l h ü ü e d.) Üldkomisjoni aruandjale tehti ülesandeks seletada, et ainult need rahad, mis kuskil välismaal käigus, kuuluvad käesoleva seaduse alla.

Teiseks oli lubatud Vabariigi Valitsusele välja anda määrusi, mille põhjal tema võiks maksta panna moratooriumi mitte ainult pankadele, vaid üldise. Võib-olla see ongi seaduse tagamõte, sest Majanduseminister omal ajal tegi sellekohased ettepanekud. Kuid siis öeldagu välja avalikult, mis teha tahetakse. Rahaasjanduse komisjonil on omal ajal, kui ta seda seadust arutanud, arvatavasti hirm peale tulnud seaduse laiaulatuslikkuse eest ja ta on pannud seletuskirja märkuse, et selle seaduse põhjal ei takistata sisemaaliste maksuvahendite liikumist sisemaal. Komisjon tunneb, et seaduseelnõuga asjad korras ei ole, ei julge seda aga parandada. Seletuskirja märkus ei kitsenda aga seadust. See seadus annab valitsusele suured õigused, ja meil ei ole põhjust kahelda, et valitsus talitab nii, et selle seadusega muudetakse ära Eesti Panga põhikiri. (V a h e l h ü ü e.) Jah, selle seaduse põhjal väljaantud määrusega võib ära muuta põhikirja, kuigi seaduses seda otsekohe öeldud ei ole. Eesti Pank vastataakse Eesti krooni kursi hoidmisest. Selle seaduse järele on Eesti kroonist jäänud järele paber, mille väärtuse määrab ära börsikurs. Niikaugemale oleme siis jõudnud, kui selle eelnõu vastu võtame. Praegune valitsus tahab suuri volitusi saada, kuid need on liiga laialdased, ja Vabariigi Valitsus ei ole osanud seni saadud volitustega midagi peale hakata.

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Meie kõik mäletame monopolideseaduse vastuvõtmist. See viidi ka erakorralise kiirusega läbi. Et Riigikogul aimu oleks mis teha tahetakse, siis oli seadusele määruste kava juurde lisatud. Kui määrused ilmusid, siis nägime, et need olid hoopis teised, kui kavas ette nähtud. Vabariigi Valitsus sai alles siis targaks, kui Riigikogu teda õpetas. Kui jälgime monopolideseaduse teostamist, siis näeme, et monopolid on jäänud paberile, maksab ainult litsents. Seda peab kaupmees Toompeal hankimas käima, ja et Vabariigi Valitsus eriliselt selle eest kiita saaks, seda ei või öelda. Monopolid pidid sissevedu piirama — tegelikult on sissevedu suurenenud. Seega on hiigla volitsuste abil vastupidine nähtus kätte saadud. Vähemalt senini. Võib-olla edaspidi leitakse mõni äri, umbes sarnane kui „Ovo“ äri oli piirituse väljaveo alal, ning kui sellele antakse litsentside ainuõigus, siis muidugi väheneb vast sissevedu, sest muidu ei saa ju kodanikkudelt kõrget hinda võtta. Monopoli-seadus andis seega negatiivseid tagajärgi. Praegune seadus tahab hoida meil Eesti Panga tähtede kurssi ja ka kindlustada seda. Kuid karta on, kas siin mitte ümberpööratud tagajärgi kätte ei saada. Mul on eriti huvitav jälgida praegusel korral Majanduseministri tegevust. Kui monopoli-seadus oli arutelusel, siis Majanduseminister laskis kaudselt teate lahti, et see ei ole tema seadus, see on seadus, mis väljastpoolt temale peale on surutud, ja tal ei jää muud üle, kui küsimust vormiliselt kaitsta. Praegusel korral on just Majanduseminister seaduse esitaja, ja see seaduseelnõu laseb väga kahelda, kas Majanduseminister seda asja tegelikult oma südame-tunnistuse järele õieti on seadnud. Ma mäletan aega, kus praegune Majanduseminister oli ühe panga juht. See pank rikkus kõige jämedamal kombel valuutamäärusi, ja kui teda siis vastutusele taheti võtta, siis seletas selle panga juhataja, et määrustega ei suudeta rahakurssi hoida. Ja nüüd tahab seesama härra omale volitusi saada samasuguste määruste väljaandmiseks. Kas on ta siis oma endised tõekspidamised maha salanud või on siin midagi muud juhtunud?

Kuid läheme tagasi eelnõu juurde ja vaatame, mis meil siis läbi elada tuleb, kui eelnõust saab seadus. Kitsendused valuutasaamisel hakkavad maksma. Nende õndsate väljavalik, kes saavad valuutat, sünnib Eesti Panga kaudu. Litsentside andmine kaupade ostmiseks sünnib Toompeal. Jä-

relikult kaks juhtivat keskk kohta. Ja meie teame, mis siis sünnib, kui kahest kohast lahingut juhatakse — siis sünnib suur segadus. Vabariigi Valitsus jääb siin hätta. Ja meie majanduseelu läheb kahtlemata rappa, sest kui üks asutus lubab kaupa tuua, teine ei anna valuutat ehk ümberpöörult — üks annab valuutat, teine ei anna kauba sisseveo luba, kui ühele kaupmehele antakse, teisele mitte, siis tekiks siin suur omavoli tarvitamise võimalus, kaubad lähevad kalliks, ja kodanikul tuleb see kõik kinni maksta.

Ka tehniliselt on kavatsetavatel määrustel augud sees. Võib-olla on need augud meelega jäetud. Nimelt kavatsetakse seal müüa takistamata kaupa neile välismaalastele, kellel Eesti sisemaa krediit-asutuses arve Eesti kroonides. Siin on võimalik välisvaluuta väljaveol, ilma et valitsus seda takistada saaks, sest kõik need, kes soovivad valuutat osta, maksavad välismaalase arvele Eesti kroone ning vastutasuks lasevad välismaal oma arvele välisvaluutat kanda. Välismaalane tasub siin kauba eest Eesti kroonides.

Nii tuleb määruste tekst enne läbi mõelda ja siis maksma panna, et ei tuleks sarnane lugu, nagu monopolide juures, kus segane määrus eriti tolli peal niisuguseid segadusi tekitas, et hiljem Majanduseminister pidi välja andma erilise manifesti määruste selgitamiseks.

Siis ei ole arusaadav, miks on võetud siia seadusse väärtmetallid. Neist võiks ainult siis juttu olla, kui krooni ostujõud suuresti muutuks. Harilikus olukorras ei hakka keegi hõbelusikaid ja kuld-paberossi-toose välja vedama. Täiesti asjata tõstab seadus kodanikkude silmis nende tähtsust ja tekitab nende asjade ostuhimu. Kuldbrikette, nagu välismaal praegu viisiks, meil ei ole.

Nii näeme meie, et käesoleva seadusega tahab Vabariigi Valitsus omale palju suuremaid volitusi, kui tegelik elu vajab. Kodanikkude majanduslik julgeolek on Vabariigi Valitsusele nende volituste andmisel hädaohus. Vabariigi Valitsus ei ole osanud seni saadud volitusi selleks kasutada, milleks ta need sai. Kõik see sünnib meid uskuma, et praegune Vabariigi Valitsus neid volitusi saades meie majanduseelu ei paranda, vaid ainult suuri segadusi tekitab ja üksikuile üldsuse kulul loob teenimisvõimalusi.

Majanduseminister M. P u n g: Austatud Riigikogu liikmed! Rkl. härra Ander-

kopp tegi oma kõnes muu seas ühe väga kahetsemisväärt tähenduse selle kohta, nagu oleks riigikassa sarnases seisukorras, et on takistusi ette tulnud pensionide väljamaksmisel. Tahan kategooriliselt rõhutada, et riigikassal sarnast seisukorda ei ole olnud. (V a h e l h ü ü e.) On maksetud alati pensione takistusteta, niipalju kui dokumendid korras on. Sarnaste teadetega välja tulla, millel alust ei ole, on väga kahetsemisväärt lugu.

Siin on võetud põhjaneva tähtsusega küsimused arutamisele ja on tahetud seletada seda, et kui see seadus, mis Vabariigi Valitsuse poolt esitatud, vastu võetud saaks, siis oleks valitsusel õigus oma määrustega seadusi muuta. Tahan küsida, kus kohas käesolevas seaduses on see õigus Vabariigi Valitsusele antud? Kus on öeldud, et Vabariigi Valitsusel oleks õigus oma määrustega maksvaid seadusi muuta? (V a h e l h ü ü e.) Lugege hoolega teksti. Tekstis on öeldud, et maksuvahendite liikumise korraldamiseks on Vabariigi Valitsusel õigus panna maksma kitsendavaid määrusi maksuvahendite ostu-müügi, nendes tehingute sõlmimise, nende hoidmise ning nende kui ka väärtmetallide väljaveo kohta. (V a h e l h ü ü e.) Iialgi ei ole ma sellest teisiti kõnelenud. Käesolevas seaduseelnõus ei ole kuskil antud valitsusele volitust selle kohta, et valitsusel oleks õigus oma määrustega seadust muuta. Kui see seadus saab vastu võetud, siis on selge, et valitsusel on õigus oma määrusi anda selle seaduse ja teiste seaduste piirides. See põhimõte on väljendatud meie Põhiseaduse § 60 p. 7, kus on öeldud, et Vabariigi Valitsus annab välja seadustega kokkukõlas määrusi ja korraldusi. Siin selle seaduseelnõu esimeses punktis on sisu lähemalt ära määratud, kui suures ulatuses võib valitsus anda määrusi. See on kõik selle seaduseelnõu sisu, ja loomulikult, kui siin ei ole teised seadused sellega muudetud, siis selle ja teiste seaduste piirides on valitsusel võimalik välja anda määrusi. Ei ole ma komisjonis ega mujal seda teistmoodi seletanud ning see küsimus ei ole teisele pinnale laskunud. Komisjonis sai seletus antud selle kohta, et praegu on erakorralised ajad, et Eesti riik on asendatud mitte poliitilises mõttes kaitseisukorda, vaid kaitseisukorda majanduslikus mõttes, ja siin on tarvis erakorralisi seadusi selleks välja anda, et nende seaduste põhjal oleks võimalik meie valuutat reguleerida. See on selle erakorralise seaduse mõte, millele komisjoni liikmete tähelepanu juhtisin.

Ja kui sisuliselt öeldakse siin seda, et kas see seadus täidab oma otstarvet, siis on arusaadav, et selle kohta võivad mitmesugused seisukohad olla. Nagu rahaasjanduse komisjonis seletasin on käesoleval korral valuuta reguleerimise otstarve kahesugune. Esiteks tahab valuutakontroll kätte saada seda, et eksportsaaduste väljaveost tulnud valuuta tõesti saaks juhitud pankadesse, mille eest seadusliku kursi järgi väljavedajale makstakse Eesti kroonides raha. See on üks siht. Teine siht on seadusel see, et ära hoida kahekordset kurssi. Üks on ametlik kurss ja teine paralleelkurss eraturul. Et paralleelsmi raha kurssides ära hoida, selleks ongi käesolev seaduseelnõu antud. Seda abinõu tarvitavad paljud riigid ja paljud maad. Seda abinõu on tarvitatud kaugelt suuremas osas maadest, kus on hädaoht olemas, et võivad valuutakursid kõikuda. Kuipalju tagajärgi annab see seadus, on raske ette öelda. Üksikute maade ja üksikute olude kohta võivad sarnased seadused väga mitmesuguste tagajärgedega olla. Aga kui kodanikud rahulikuks jäävad ja ärevust ei teki, siis võivad sarnasel kitsendaval määruel tagajärjed olla. On loomulik, nagu juba seletasin rahaasjanduse komisjonis, et käsikäes kontrollseadustega ja valuuta kontrolliga peavad käima ka radikaalsed reformid majanduseelus. Kui neid reforme kaasas ei käi, siis on tagajärjeks see, et me seda sihti kätte ei saa, mis seadusega tahetakse saada. See peab olema valitsuse lähem ülesanne, et sarnased reformid majanduseelus saavad läbi viidud. Millal õige aeg seda teha on, see ei ole minu isikliku otsustamise kohane, seda saab valitsus tegema ter ves koosseisus. Tahtsin siinkohal ainult öelda, et minu arvamise järgi ei peaks olema takistusi selle seaduseelnõu vastuvõtmiseks. Ja erakorralisi volitusi, nagu siin on püütud ette tuua, see seadus valitsusele ei anna. Teiseks on see seadus majanduslikult põhjendatud.

O. K a s k: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Härra Majanduseminister esines praegu, aga meile jäi selgusetaks, kas ta kaitseb seda eelnõu, mis Vabariigi Valitsus esitas, või seda, mis üldkomisjonist välja tulnud. Härra minister rääkis, mis ta rahaasjanduse komisjonis on öelnud, aga mitte sellest, mis üldkomisjonis vastu võeti. Ma ei ole selle komisjoni liige, aga paljud Riigikogu liikmed olid seal pealt kuulamas, ka neli endist riigivanemat oli seal, aga kes puudus, kes ainult tuli ja läks, see oli Ma-

anduseminister. Ja ta ei teagi, mis üldkomisjonis vastu võeti. Üldkomisjonis võeti vastu, et määrused, mis antakse selle seaduse põhjal, tulevad tagantjärele Riigikogu kinnitamisele seadustena. Üldkomisjon oma enamuses leidis, et sarnasel kujul see seaduseelnõu, nagu Vabariigi Valitsus esitas, on Põhiseaduse vastane, ja sellepärast muudeti seda. Just lugupeetud rkl. härra Teemant väga pahandas, et valitsuse esindajat seal ei ole, ja teda lasti kutsuda, kui neid küsimusi arutati. Nii et siin Majanduseministri seletused on pealiskaudsed. Ega üldkomisjon 4 tundi naljapärast ei istunud, vaid seal tehti tõsist tööd.

Sarnane seaduseandlus, nagu täna näeme, on esmakordne meie parlamentarismi elus, kus tervele Riigikogule tehakse vaheaeg, lastakse tundide kaupa oodata, et üldkomisjon põhjalikult ümber töötab Vabariigi Valitsuse eelnõu, (V a h e l h ü ü e.) põhjalikult töötab Vabariigi Valitsuse poolt esitatud seaduseelnõu ümber. Ja üks suur põhjalik ümbertöötamine on see, mis opositsioon nõudis ja ka vastu võeti, et mitte kõik, s. o. ka sisemaa maksuvahendid, ei käi uue korralduse alla, vaid ainult välisvaluuta. Pealkirjast peale muudeti kõik ümber. Pealkirjast peale võeti punkt punktilt sisse, et see käib ainult välisvaluuta kohta. See on ka täitsa arusaadav. Kui see seadus oleks jäänud niisugusel kujul, nagu ta Vabariigi Valitsuse poolt oli esitatud, siis oleks see paanikat tekitanud ja oleks kutsunud ärevuse välja üle terve riigi. Seda seadust tuli muuta ja teda on ka muudetud üldkomisjoni poolt. Mina saan aru, et peavad olema väljatöötatud seaduseelnõud. Siin oli rkl. Maakeri seaduseelnõu, kus oli rahva seast korjatud allkirju, ja kutsuti Riigikogu juhatuse poolt juristid kokku, kus leiti, et see seaduseelnõu ei ole küllalt välja töötatud...

Juhataja: Rkl. Kask, mina leian, et Teie lähete Riigikogu juhatuse võimupiiridesse, kodukorras on aga ette nähtud kord, kuidas selle peale reageerida.

O. Kask: Mina ei taha öelda, et Riigikogu juhatusele õieti ei talitanud, kui ta nõudis, et väljatöötatud seaduseelnõud saaksid esitatud, aga nüüd näeme, et Vabariigi Valitsus esitab seaduseelnõu, mis niivõrt puudulik on, niivõrt vajab parandust, et Riigikogus, kui on käsil selle seaduse vastuvõtmine, tehakse vaheaeg, ja Riigikogu peab tundide viisi ootama, et üldkomisjon

selle seaduseelnõu ümber töötaks. Mina kriipsutan alla, et sarnane seaduseandluse viis on esmakordne.

See seadus, mis täna päevakorras on, on õieti järeldus sisseveo korraldamise seadusele, mis umbes kahe nädala eest vastu võeti. Eesti Pank nõudis juba tol ajal, et valuuta kitsendused tulevad maksma panna, ehk et õieti tuleks legaliseerida see Eesti Panga kitsenduste kord. Aga kaks nädalat on pidanud ennem aega minema, kui nüüd üle öö peame andma seaduse, mis palju laiemas ulatuses seda küsimust puudutab, kui ainult välisvaluuta kitsenduste legaliseerimist. Mina saan aru, et see eelnõu on osalt tingitud sellest sisseveo korraldamise seadusest, mis risti vastupidiseid tagajärgi tõi kui loodeti. Kui valitsuse liikmete seletused nii lahkuminevad olid, kui Välisminister ütles, et see välisvaluuta jaoks on, teised ütlesid, et sisseveo piiramiseks, siis toodi lehtedes kirjutisi, mis artikleid piirata tahetakse. Nüüd aga valitsuse ülepeakaela talitamise tagajärjel läks niipalju valuutat suhkrukottidesse. Kui hinda tõsta ei taheta, siis loomulikult tuleb ikka juurde vedada, seda on valitsus oma korraldustega välja kutsunud. Pärast sisseveo korraldamise seadust on palju rohkem valuutat välja voolanud ja seda sellepärast, et astutakse samme, kus mingit plaanimajandust ei ole, nagu seda nõutud on. Kellel on siis tarvis välja kutsuda segadust ja raskusi elus, sellest keegi küll aru ei saa. (V a h e l h ü ü e.) Nii meie ei saa raskustest üle, kui on tarvis ettevaatlikku ja järjekindlat majandusepoliitikat.

Mina ei taha puudutada põllumajanduslike raskusi lähemalt, sellest on siin juba räägitud ja räägitakse veel edaspidi. Kui aga möödunud nädalal võeti vastu nõndanimetatud 8% ümberlaenustamise pantkirjade väljaandmise seadus, siis on selge, et see seadus tarvilik oli, kuid see jääb suurelt osalt ainult paberile. Kui loodeti, et antud pantlehti saab realiseerida ühispankade kaudu ja ühis pangad oma tagavara-dega neid ostavad, siis seda praeguses olukorras teha ei saa. Ma olen rääkinud mitme ühispanga direktoriga ja nad on öelnud, et seda teha ei saa. Nii et see seadus mingeid praktilisi, konkreetseid tagajärgi anda ei või. Samuti nagu krediitkassa seadus, mis läbi suruti suvel.

Ma kuulsin üldkomisjonis, kuidas lugupeetud rkl. Teemant tegi etteheiteid valitsusele, valitsusele, kes heaks ei arvanud oma liikme kaudu komisjoni tööst osa võtta. Meeleolu oli väga ärev, ja ma ei taha

korrata neid sõnu, mida ette toodi ühe lugupeetud liikme poolt, — seal öeldi, et sarnaselt edasi valitseda Eestis ei või. Kui tahetakse raskustest üle saada, siis peab riigil olema kindel usaldus valitsuse vastu ja peab nõudma, et valitsuse korraldamised ja sammud on määratud ja astunud sellekohaselt, et need segadusi majanduseelus esile ei kutsu, vaid järjekindla politikaga aitavad raskustest üle. Seni oleme aga praeguse valitsuse juures näinud ainult võimutsemist, parteipolitikat koalitsiooni poolt, üksikute seaduste andmist, millel majanduseeluga midagi ühist ei ole. Meie majanduseelu on, nagu juba mõned eelkõnelejad öelnud, liimist lahti, on midagi katki. Aga praegune aeg nõuab, et majandusepolitikat aetaks kindlalt. Kui majandusepolitikat juhitakse mitmest asutusest, kui seda juhib Välisministeerium, Teedeministeerium, Eesti Pank, siis on selge, et ei saa olla kindlat korraldamist majanduslikul alal. Mulle räägiti niisugust juttu, mis on teada kindlast allikast, et tubakamonopoli läbirääkimiste asjus on Eestisse kutsutud keegi Messaksudi, aga Majanduseministrile ei olnud see teada? Ometi on tegemist suureulatusliku majanduseküsimumusega, mis huvitab kõiki kodanikke. See näitab, et midagi on meie majanduseelus katki. Meie saame aru, et praegune lugupeetud Majanduseminister tervele reale seadustele vastu on, sest tema on ka töösturite, kaupmeeste ja teiste eraomandust pooldajate esindaja, aga ta peab kaasa tegema praegu pleekinud punase värviga rohelise Riigikogu enamusega ja selle koalitsiooniga, mis risti vastu käib tema tõekspidamistele. Aga kuidas meie oma majandusepolitikas niimoodi läheme? (V a h e l h ü ü d e d.) Kahljaks teil tööerakonna värvi ei ole, see on sinine-must-valge. Selle lipu all ei aeta teie praegust politikat. (V a h e l h ü ü e.) Siis on need õigel teel, kes selle peale on pretendeerinud. Meil on tõsine kartus, et kui nii edasi läheb, aetakse meie majanduseelu rappa, sest praegu on valitsusest ainult vari järele jäänud. See valitsus meid raskustest välja ei vii. Usku meil sellesse valitsusse ei ole, ja parem oleks, kui ta lahkuks, ja parem oleks, kui asemele astuks uus kindlate sammudega üldrahvuslik valitsus, kes meid suudab raskustest välja viia. Praegune valitsus on end võimatukseni valitsenud.

A. Kornell: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kuna meie riiklik organism põeb rasket majanduskriisi, siis on arusaadav,

et valitsus plaanikindlalt energiliselt sarnastel momentidel peab tegutsema. Valitsusel ei tohiks puududa ettenägelikkus ja sihikindlus. Seda aga praeguse valitsuse juures meie ei näe.

Kuna naaberriigid aegsasti ette valmistavad katastroofi ärahoidmiseks, siis seda meie praeguse valitsuse juures konstateerida ei saa.

Valitsus astub rahvaesituse ette ja nõuab omale erakorralisi suuri volitusi vaid siis, kui äärmine häda seda sunnib tegema, kui nõndaöelda „vesi juba ahjus on“.

Tundub, et valitsus sarnaneb peremehele, kes rahulikult pealt vaatab, kuidas maja kõduneb ja hääbub ning alles siis aukusid katuses kinni toppima hakkab, kui vihm juba kaela jookseb. Mul tuleb meelde üks Krõlov'i valmides, mis algab sõnadega: „U melnika voda plotinu prosossala“, kus näeme. . . (V a h e l h ü ü e.) Ma usun, et oskate niipalju Vene keelt ja võin, kui aega saab, pärast ümber tõlkida. ...Kus näeme, et veskiomanik rahulikult ja apaatselt pealt vaatab, kuidas vesi tema veskitammi lõhub ja ära uhab ja alles siis taipab, kui juba kõik hilja on, ja et seisukorda päästa kaikaga maha peksis oma kanakarja, kes oli julenud vett jooma tulla ajal, kus tal seda isegi niikuinii vähe järele jäämas oli.

Riigikogu on üle kuu aja koos istunud, mille aja jooksul tal on tulnud tööpuuduse all kannatada. Sealjuures aga valmivad valitsusel üle öö laialatuslikud kavad, mida kiires korras seisukorra päästmiseks Riigikogu ette tuuakse, ja Riigikogul tuleb neid erilise kiirusega vastu võtta, ilma, et nende sisusse põhjalikult süveneda saaks. Ei ole ammu, kui valitsus omale Riigikogult laialised volitused nõudis kaupade sisseveo korraldamiseks, mille juures valitsusel endal küllalt selge ei olnud, mis ta nendega peale hakkab. Nii anti meile sel puhul üksikute valitsuse liikmete poolt vastukäivaid seltsusi, ja nagu selgub tagantjärele, on valitsus hoopis teisiti talitanud, kui seaduse vastuvõtmisel temal kavatsused olid. Nii on maksma pandud laialdane litsentside süsteem, mida aga eitati seaduse arutamise juures. Selle valitsuse kõikuva ja hüpleva seisukoha juures on see seadus positiivsete tulemuste asemel negatiivselt mõjunud. On tõusnud üksikute esimesejärgu tarbainete hinnad. Nii osteti kodanikkude poolt kokku suured tagavarad suhkrut, ja 4 ministri komisjonil tuli lasta uued tagavarad sisse tuua, et ära hoida suuremat hindade tõusu. Mis on aga selle tagajärg? Elukallidus on

tõusnud ja hulk raha on ringvoolust välismaale libisenud.

Riiklikkudest seisukohtadest väljudes ei saanud meie valitsusele volituste andmise vastu seista, kuigi ette aimata võis selle seaduse puudulikkust ja tema tulemusi. Nüüd on valitsus Riigikogu ette astunud uute ja veel laiemate volituste nõudmisega välismaksuvahendite liikumise korraldamise seaduse näol. Kuna finantsseisukord otsekohe sõltub majanduslikust seisukorrast, siis on loomulik, et valitsus juba varem selle seadusega oleks pidanud tulema, vähemalt siis, kui esitati kaupade sisseveo korraldamise seadus.

Iga päev, mis siin kaotsi läheb, toob suuri kaotusi finantsseisukorras. Ka siin on valitsus hiljaks jäänud. Meil aga, selle asemel, et kindla käega talitada, pannakse maksma valuutakontroll, kaotatakse see vahepeal ära ja pannakse jälle uuesti maksma. See kõikuv seisukoht ei ole aga oma rasket mõju avaldamata jätnud meie finantspoliitikale. Nüüd, kus äärmine seisukorra tõsidus seda sunnib, tuleb valitsus ja nõuab omale generaalvolitusi. See kõik sünnib üle öö sarnase kiirusega, et komisjoni liikmetele mahti ei anta seadusega tutvumiseks, missugune asjaolu välja kutsus rahaasjanduse komisjonis õigustatud pahameele isegi koalitsiooni ridades.

Oli otse üllatav kuulda, kuidas aruandja kaalutud paranduste puhul nende vastu vaidles põhjendusel, et ei olevat aegu neid kaaluda, seadus tuleb kiirelt vastu võtta, mispärast ka kõik paranduse-ettepanekud koalitsiooni poolt maha hääletati. Nüüd on aga need seisukohad, mis rahaasjanduse komisjonis komisjoniliikmete poolt väljendatud, pärast seaduse üldkomisjonis käimist siiski arvesse võetud, valitsus on pidanud oma laialiste volituste seisukohast loobuma. Oleme pettunud erakorraliste volituste andmises valitsusele, sest valitsus ei ole osanud neid otstarbekohaselt ära kasutada.

Mitte ainult opositsioonil ei ole usk praeguse valitsuse võimetesse kadunud, vaid see usk näib ka koalitsiooniridades kõikuma lõovat. Nii toonitas komisjonis üks koalitsiooni ridadesse kuuluv komisjoniliige, et neid erakorralisi volitusi meie valitsusele anda ei saa.

Kuna mul selge ei ole, kuidas praegune valitsus neid volitusi täitma saab ja kuna meil usk puudub sellesse, et praegune valitsus oma praeguses koosseisus suudaks ja tahaks meie riiki majanduslikkudest raskustest välja viia, siis ei saa mina oma

kätt tõsta käesoleva seaduse poolt ega anda oma õnnistust valitsusele tegutmiseks.

A. Re i: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Lugupeetud rkl. Anderkopp rääkis siin, — valitsuse poolt esitatud seaduseelnõu oli olnud sellane, et kui see oleks vastu võetud, siis oleks parlamentlikul korral Eestis olnud lõpp. Minu arvates on see ilmne liialdus, niisama kui kahtlemata liialdus on ka see, kui härra Anderkopp ja teised seletasid, et käesolev seadus olnud esitatud nii võimatult puudulikult väljatöötatud kujul, nagu seda käesoleva ajani ei ole nähtud, nii et üldkomisjon pidanud valitsuse eelnõu põhjalikult ümber töötama. Esiteks — põhjalikust ümbertöötamisest üldkomisjonis ei või juttu olla, kuna ei saa öelda, et komisjon oleks eelnõule andnud oluliselt sootuks uue konstruktsiooni. Sellest ei saa juttugi olla. Ma ei taha küll mitte öelda, nagu oleks käesoleva seaduse üldkomisjoni andmine olnud ilmaegne, ja nagu poleks miskit tarvidust olnud selles parandusi ette võtta. Minu arvates pole küll miskisugust põhjust seaduseelnõude puuduliku väljatöötamise pärast kivi visata praeguse valitsuse peale.

Kui härra Kask ütles, see olevat esmakordne juhus meie seaduseandluse ajaloos, kus valitsus on esitanud nii puudulikult väljatöötatud seaduseelnõu, siis — noh, tuletage meelde üsna lähedat minevikku Eelmise valitsuse ajal oli jõulu eel arutamisel Riigi eelarve seaduse muutmise seadus, mille kohta oli hulga rohkem põhjust öelda, et sellega taheti meie parlamentliku korda rikkuda ja et see palju ilmsemalt käis meie Põhiseaduse vastu, kui käesolev seaduseelnõu. Seal taheti nimelt valitsusele õigus anda laene teha, ja alles hommikul, kui öö otsa oldi vaieldud, jõuti lõpuks arusaamisele, et iga üksiku laenu tegemise Põhiseaduse järele peab otsustama Riigikogu, ja et sellepärast ei saa valitsusele anda laenude tegemise volitust. Põlveotsa peal parandati siis Riigikogus rutuga see seaduseelnõu ära ja võeti vastu, ilma et ükski komisjon oleks mahti saanud neid parandusi põhjalikult kaaluda. (V a h e l h ü ü e.) Vaadake, kui seesuguseid vigu ise on tehtud, siis ei maksaks tulla teistele nende vigu nii väga nina alla hõõruma. Ma ei taha öelda, et praegune valitsus oleks kõige hiilgavam valitsus, kelle eelnõudes miskisuguseid eksitusi ei leidu. Kahjuks on kõigi valitsuste poolt esitatud eelnõud olnud üsna puudulikud, nii et neid

on sageli tulnud Riigikogu komisjonides põhjalikult ümber töötada. Praegu arutusele olev eelnõu on aga hädaaja sünnitus, kus kiirelt töötamine oli vast rohkem põhjendatud, kui paljude teiste seaduseelnõude juures, mida varem on puudulikult kujul Riigikogule esitatud. Komisjon tegi eelnõus mõnedki kasulikud muudatused ja täiendused, et aga selle läbi valitsuse eelnõu asemele oleks tekkinud nüüd sootuks uus eelnõu, see on täielik liialdus. Üks olulisem muudatus on see, et § 2 juurde komisjon lisas teise lõike, mille järgi ühe nädala jooksul, arvates valitsuse määruste väljakuulutamise, Vabariigi Valitsus esitab need seaduseelnõuna Riigikogule vastuvõtmiseks. See annab Riigikogule suurema võimaluse kontrolli teostamiseks valitsuse sammude üle. Arvan aga, et kui seda enne siin ei olnud, siis mitte sellepärast, et praegune valitsus eitaks Riigikogu kontrolli, kuna selleks on ometi laialised võimalused. Riigikogu võib oma kontrolli teostada arupärimiste kaudu ja saab valitsuse korraldused alati Riigikogus kõne alla tuua. Tõsi küll, võib vaielda, kuivõrt niisugune seaduseandluse kord on meie Põhiseadusega kooskõlas.

Üldkomisjon leidis aga, et analoogilisi õigusi Vabariigi Valitsusele on antud juba varem mitmel korral, näiteks tolliseaduses, eelarve seaduses j.n.e. Kui seal on võimalikuks arvatud valitsusele õigust anda rutulisi küsimusi esialgselt oma määrustega korraldada sel tingimusel, et teataval tähtajal valitsus esitab Riigikogule vastava seaduseelnõu, küsimuse lahendamiseks seaduseandlikus korras, siis võib ka käesoleval juhul talitada analoogiliselt endistele presedentidele.

Riigiasutuste koosseisude korraldamise seaduse juures on palju küsitavam see õigus, mille Riigikogu on Vabariigi Valitsusele andnud. Põhiseaduse § 58 ütleb: valitsus seisab koos Riigivanemast ja ministritest; viimaste arv, tööjaotus nende vahel kui ka lähem asjaajamise kord määratakse kindlaks eriseaduses. Seega — riigiasutuste lähem asjaajamise kord peab olema reguleeritav eriseadusega, seda ei või valitsus oma määrustega korraldada. Sellepärast näib minule selge olevat, et riigiasutuste koosseisude suhtes on vastava seadusega valitsusele antud koosseisude muutmise õigus palju enam vaieldav Põhiseadusele vastavuse mõttes, kui käesoleva seadusega valitsusele antav volitus. Käesoleva seadusega antakse valitsusele õigus välismaksuvahendite ja väärtmetallide lii-

kumist korraldada. Meie Põhiseaduses on tervelt 31 paragrahvi, milles kõneldakse küsimustest, mis tulevad korraldada seadustega, mida sellepärast ei ole võimalik valitsuse määrustega korraldada. Raha liikumist ei leia meie üheski Põhiseaduse paragrahvis nimetatud olema sellase küsimusena, mida võib korraldada vaid eriseadusega. Mina ei vaidle selle vastu, et raha liikumine on kahtlemata niivõrt tähtis elunähe, et harilikul ajal ei oleks loomulik, kui seda korraldab valitsus oma määrustega. Normaalsel ajal peaks selle ala korraldamine kahtlemata sündima seadusega. Praegu aga ei ole kaugelki normaalne aeg, praegu on erakorraline aeg ja see nõuab ka erakorralisi volitusi. Nende vastu ei olnud ka komisjonis keegi, ega ka siin, öeldakse vaid, et ei usaldata praegust valitsust selle korraldamise juures. Opositsiooni ülesanne on muidugi valitsust arvustada, kuid käesoleva eelnõu arvustus oli sageli arvustus opositsiooni pärast. Näiteks rkl. Lehtman ühe näitena seaduseelnõu puudulikkuse kohta tõi ette, et see seadus andvat valitsusele võimaluse inimestelt ära korjata kümne- ja viierublalised kuldrahad, mis neile Vene ajast jäänud. Ometi aga komisjonis seletati ja näidati ära, et tekstist ei saa seda välja lugeda. Seaduse § 2 ütleb, et valitsusel on õigus panna maksma kitsendavaid määrusi maksuvahendite ostumüügi, nendes tehingute sõlmimise, nende hoidmise ning nende kui ka väärtmetallide väljaveo kohta. Komisjonis seletati, et ei ole ühtki riiki, kus oleksid vanad veneaegsed viie- või kümnerublalised kuldrahad seaduslikuks maksuvahendiks. (V a h e l h ü ü d e d.) Väärtmetallide suhtes on valitsusel õigus vaid niisuguseid määrusi maksmata panna, mis kitsendavad väärtmetallide väljavedu. (V a h e l h ü ü e.) Ma panengi imeks, kui isegi nii selged asjad inimestele selged ei ole. Siis kahjuks pole midagi parata, vaid peab pikalt ja laialt seletama. (V a h e l h ü ü e.) Veneaegsed kuldrublad on väärtmetall samuti, nagu araabiaaegsed rahad, mis meie maalt leitakse, ja mis ei ole praegusel ajal üheski riigis seaduslikuks maksuvahendiks. (V a h e l h ü ü e.) Minu arusaamise järgi on see täiesti selge, ja ka komisjon leidis, et teisisi § 2-st tõlgendada ei ole võimalik. Terve rida kõnelejaid arvasid heaks juurelda Majanduseministri hingeelu kallal, kas tema seesmiselt pooldab seda seaduseelnõu, või ei poolda. Minu arvates niisugune juurdlemine Majanduseministri hingeelu kallal on vaevalt sünnis. Majanduseminister kait-

ses seda seadust ja sellepärast on täiesti ülearune, kui siin hakatakse tema hingeelu kallal sorima.

A. A n d e r k o p p: Austatud Riigikogu liikmed! Kõigepealt ma tahtsin lugupeetud Majanduseministrile tähendada pensionide mitteväljamaksmise asjus, et mina olen täiesti usalduseväärsest allikast need informatsioonid saanud. Ma olen valmis seda informatsiooni edasi andma härra ministrile selles eelduses, et härra Majanduseminister siis omale põhjaliku informatsiooni muretseb, ja kui ta leiab vajalikuks minu andmeid ümber lükata, et ta seda siis siit kõnetoolilt tegemata ei jäta.

Mis puutub selle seaduse sisulisse külge, siis tahaksin ma veel kahe asja peale tähelepanu juhtida, mis siin teisiti valgustatud on saanud, kui see õige on. Kõigepealt härra Majanduseminister tähendas, et valitsuse eelnõus ei ole kavatsatud valitsusele õigust anda seadusi muuta. Mina arvan, see on arusaamatus härra Majanduseministri poolt, sest oleks ta olnud üldkomisjonis, siis oleks ta näinud, kuidas komisjoni ettepaneku peale, sisse võtta, et valitsusel õigus on oma määrusi välja anda maksvate seaduste piirides, valitsuse esitaja poolt tähendati, et kui valitsusel poleks õigust maksvaid seadusi muuta, siis seda seadust vaja ei ole. Ei leidnud sarnane ettepanek ei valitsuse esitaja ei ka Eesti Panga presidendi poolt heakskiitmist, vaid nad tähendasid, meie küll seadusi muuta ei tahaks, aga et meie oleme sunnitud seda tegema, ja et see seaduseelnõu, mille valitsus esitas, et see muud ei tähenda, kui et valitsus võib seadusi muuta. Kust härra Majanduseminister teise seisukoha võttis, see jääb täiesti arusaamatuks, sest komisjonis mitte ainult valitsuse esitaja, vaid ka Eesti Panga president tulid sellele seisukohale, et valitsus just seda on tahtnud. Loogiliselt, austatud Riigikogu liikmed, see ei võigi teisiti olla. Misjaoks valitsusel seda seadust vaja oleks, kui ta määrusi tahab välja anda, kui need maksvate seaduste piiridesse jääksid. Need olid motiivid, mida komisjonis toonitati, kui valitsus midagi teha tahab, siis teisiti ei saa. Ainult komisjon pakkus teist teed, ja valitsus teist, ja selles seisib küsimus. Iseenesest on juba praegu määruste väljaandmise õigus valitsusel ministeriumide seaduse põhjal olemas.

Mis puutub sellesse küsimusse, kas selles seaduseelnõus on midagi uut, ja et see teistsugune, kui valitsuse eelnõu, siis võib-

olla on see subjektiivne hindamine, nagu härra Rei tähendas. Minu arvates on siin aga terve rida uusi põhimõtteid. (V a h e l h ü ü e.) Kui härra Rei eeldab, et üleliigne liialdus on, et parlament oma õigusi oleks kaotanud, siis võib-olla on sotsialistide seisukohad ajajooksul muutunud. Ma mäletan aga, et 1921. aastal olid sotsialistid need, kes kogu jõuga raiusid ajutise valitsemise korra § 12-a vastu, mis valitsusele õiguse andis seadusi anda. (V a h e l h ü ü d e d.) Härra Rei arvab, et midagi ei ole katki, meie võime küsida aru Riigikogus. Kuid määrus on määrus, ja see jääb maksma. Siin on ikkagi kaks iseasja, üks asi arupärimine ja teine seadust muutev määrus. (V a h e l h ü ü d e d.) Võib-olla on ajad muutunud, ja sotsialistide arvamine on palju rohkem muutunud. (V a h e l h ü ü e.) Teie, härra Oinas, esitasite selle seaduse, mille põhimõtteid Teie omalajal eitasite, see on jumala selge fakt. Teie olete, härra Oinas, oma seletustega üldse väga imelikku osa mänginud. Meie sisseveo kitsendamise seaduse arutamise puhul tulite Teie seletama, et valitsus ei taha midagi piirata, ei taha litsentse sisse seada. Pärast aga läksite valitsusse, tegite teisiti, ja siis tulite ja seletasite ka teisiti. Pean ütleva, et ükski valitsus ei ole niiviisi talitanud, kui see, kes üht kõneleb ja lausa teist teeb.

J. F u k s: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Meie saame aru, et praegusel raskel majanduslikul ajajärgul valitsus omale nõuab erakorralisi volitusi, aga lugupeetud rkl. härra Johanson märkis juba ära, et mitte ükski kaupade sisseveo korraldamine, maksuvahendite liikumise korraldamine ei ole need abinõud, mis valitsus võiks kasutada majandusliku kriisi lahendamiseks, vaid valitsusel on õige suured võimalused käes kasutada ka teisi abinõusid, nimelt katsuda meie riigi eelarves, kus vähegi võimalik, kokku hoida. Ma ütlen, kokkuhoid avitab hoida krooni kurssi. Sellele eesmärgile peame püüdma, et krooni kurss ei kõiguks, vaid et tema väärtus püsiks. Siin härra Johanson tõi ette, et tuleks kokku hoida välissaatkondadega, välistellimistega j.n.e., kuid seda kõike on praegusel valitsusel võimalik teha. Meie rühm näeks ka heameelega, et valitsus selles suunas tegutseks, ja meie ei tahaks olla valitsusele takistuseks, vaid aitaksime siin isegi kaasa, kuid valitsus millegipärast ei tegutse.

Edasi tegid põllumeeste kogud suure käeliigutuse, käisid Riigivanema juures

ametnikkude palkade kärpimist nõudmas, ka meie esitasime härra Riigivanemale ametnikkude palkade kärpimiseks märgukirja, ja selles asjas toetame koalitsiooni rohkem kui mõni koalitsioonis olev rühm. (V a h e l h ü ü d e d.) Aga meie kuulsime, et 250 miljonit senti, see on 50% on kärbitud maanteede kapitali summasid, aga ei ole kuulnud, et oleks kärbitud ametnikkude palkasid, või selleks mingi kava olnud. (V a h e l h ü ü d e d.) Kui meie suudame riigi eelarve tasakaalustada, siis on kindel, et püsib meie krooni kurss ka ilma suure ja laiaulatusliku volitusega, mida tahetakse. (V a h e l h ü ü d e d.)

Edasi härra Johanson puudutas ka ühenduses käesoleva seadusega üht väga valusat küsimust, mis kodanikkudele lihasse ja lusse lõikab, nimelt uussakslastele tasumaksimise küsimust, mis viib sajad miljonid sendid meie raha ära ja seda meie praegusel raskel ajal. Oleme lugenud ajakirjandusest, et ka landeswehrlased sealt osa saavad, nad käivad metsades ja otsivad paremaid lanke, kust saaksid omale suuremat tasu. Ajalooline viha oli see, mis sõjaajal viis landeswehri vastu võitlema, ja valitsus lubab neile nüüd tasu ja metsi. Sarnased väljaminekud peaksid meil raskei ajal ära jääma ja see aitaks meie krooni kurssi hoida, aitaks rahval seda ärevat meeleolu maha suruda, mis praegu valitsemas on. Kõike seda võib praegune valitsus teha, valitsusel on võimalus koosseisusid kärpida, palkasid kärpida, aga vaadake, valitsus ei tee seda, ja see paneb kodanikud imestama.

Riigivanem K. P ä t s: Lugupeetud Riigikogu liikmed! (M ü r a.)

J u h a t a j a: Ma palun rahu! (J u h a t a j a koputab haamriga.)

Riigivanem K. P ä t s: Ma võin valitsuse nimel öelda, et valitsus seda seaduseelnõu Riigikogule esitades ei tahtnud kuidagi viisi meie Põhiseadusest ega meie maksvast korrast kõrvale kalduda. Igas riiklikus elus, iseäranis noores riiklikus elus, on palju nähtusi, mis ei ole seaduste piiridesse asetatud, on palju nähtusi, mis seaduste kõrval igapäevases elus harilikud näivad olevat, mis aga sagedasti erakorralistel aegadel tulevad korraldada ja teisel viisil, kui seaduseandlikul teel õiguslikkude piiridesse seada, neid tuleb normeerida, ja normeerida nii, et need normid muutuvad oleksid selle järele, kuidas kii-

reltmuutuvad asjaolud seda nõuavad. Ma võiksin näiteid meie riigielust teile tuua, mis mitte ainult rahaalasid ei puuduta, ma nimetaksin õhusõidu ala, autode ja omnibuste veoalasid, — nende kohta ei ole ühtki seadust ei meie ega Vene ajast, ja ometi tuleb neid alasis riigivõimul korraldada, seda tulebki valitsuse määrustega teha, kuni ei ole seadust selleks antud. Ma küsiksin, missuguse seadusega on meie vabariigis välisvaluuta hoidmine, liikumine korraldatud? Vist ei tea keegi niisugust seadust öelda. (V a h e l h ü ü e.) Eesti Panga põhikiri on see, mis pangale teatavad funktsioonid ette kirjutab, ega välisvaluuta ringkäik ainult Eesti Panka ei ole koondatud. Meil on praegu tähtsam küsimus, kuidas valuutat arvel hoida ja teada, kuidas valuutat, mis meie väljasaadetud kaupade eest tagasi tuleb, kuidas seda tarvitatakse. See on praegu kõige tähtsam küsimus sel alal. Muidugi Eesti Pank aitab palju kaasa, et seda arvelevõtmist saaks korraldada. Aga niisugusel kitsal ajal, kus iga päev võib uusi nõudmisi riigimajanduse korrashojdmiseks ette veeretada, neid nähtusi peaks praegu kiires korras võima korraldada ja nii, et nad meile kahjulikku suunda ei võtaks.

Nii siis need määrused ei ole üksi maksvate seaduste piirides, vaid maksvate seaduste vahel lahtiseks jäänud aladel vajalikud, kus seadusi muutuvate olude juures kiiresti anda ei saa, ma arvan, et seal on valitsusel õigus määrusi välja anda. Ka Eesti Pank on seda teinud ja heade resultaatidega, aga pangal ei ole võimalik sanktsiooni muretseda nende määruste rikkumiste asjas. Ta on põhikirja järgi erasutus ja võib neid kitsendusi teha oma tegevuse piirides, rahaasutusel on võimalik kitsendada ja piire ette tõmmata oma klientidele, mitte kõigile. Sellepärast on seaduses, mis valitsus esitas, teatud sanktsioonid määruste rikkumise eest ette nähtud.

Ma olen kõrvalt kuulnud, — ei ole võimalik olnud otsekohe kuulda — mis komisjonis on räägitud, olen kuulnud, et heidetakse ette valitsusele, selle seadusega tahvat valitsus rikkuda Eesti Panga põhikirja, kus ette nähtud teatud funktsioonid valuuta vahetamiseks. Eesti Panga põhikirja muutmise või täiendamine ei ripu mitte üksi Eesti seaduseandlusest ära, vaid siin on veel teine partner, kellega koos ja kelle nõusolekul panga põhikirjas muudatusi ette võib võtta, see on Rahvasteliidu teatav organ, ainult selle kaasteadmisel ja nõusole-

kul võime Eesti Panga põhikirja muuta. Nii et selle protseduuri läbiviimine oleks raske. Mina olen kaugel sellest, et arvata, nagu võiks valitsus seda määrusega teha. Meie ei taha veeretada Eesti Panga tegevusele ette mingeid takistusi määrustega. Ma seletan asja lähemalt. Eesti Pank on kohustatud välisvaluutat teatavatel tingimustel igale Eesti kodanikule andma. Aga kas on keelatud Eesti riigil, kas valitsuse määrustega või seaduseandlikul teel, takistada, et Eesti riigi kodanik üldse välisvaluutat vahetada, osta, müüa, et Eesti riigi kodanikul välisvaluutat olla ei tohi. Ma arvan, et seda ühegi panga põhikiri Eesti riigile ei või keelata. Või kas ei või Eesti riigivõim ette kirjutada, et välisvaluutat võivad Eesti kodanikud tarvitada ainult teatavate ettekirjutuste järgi, või nõuda, et nad üldse ei saa panka minna raha vahetama. Siin ei kitsendata panga tegevust. Pank võib vahetada, kodanik aga ei saa, kuna see määrustega temale keelatud. See määrus on, mis seisab panga ja kodaniku vahel. Määrus, mis ei käi sugugi panga kohta, jääb maksuma takistuseks kodanikkude ja panga vahel kuni möödunud erakorralised ajad ja möödub vajadus sarnase takistava määruse järele. Siis võidakse jälle kodanikkudele öelda, mingi nad Eesti Panka ja vahetagu endale raha niipalju kui tarvis. See on kord, nagu maksev sõjaseisukorra ajal. Sõjaajal harilikku kohtukorda ei muuda keegi, kuid asjad antakse ikkagi sõjakohtu kätte, niikaua kui kestab sõjaseisukord. Niipea kui sõjaseisukord möödab, käidakse harilikku rada. Nii et siin on tegemist kodanikkude teatava piiramisega, mis ei lase neid vabalt talitada raha vahetamisel Eesti Pangas. Teine asi oleks muidugi, kui meie tahame Eesti Panga põhikirja muuta, aga kas see võimalik ja kasulik, seda tuleb kaaluda. Valitsus igatahes arvab, et praegu see tee, mida mööda kavatsene käia määruste näol, mis kodanikkudele teatavad kitsendused ette seavad, see tee annab samasuguseid resultate.

Härra Anderkopp tõi väga kujukalt ette, mis ma kord siin olen öelnud Põhiseaduse peale vilistamisest. Nüüd on valitsus minu juhatusel seaduseelnõu esitanud, mis ka muud ei olevat kui Põhiseaduse peale vilistamine. Ma ütlesin ainult üht: selle parandusega, mida teie olete komisjonis teinud, olete küll tahtnud kiidulaulu laulda demokraatialle, aga olete siiski oma seisukohaga talle surmalaulu laulnud, nimelt Põhiseadusele enesele. Mida teie selle

parandusega olete sisuliselt teinud? Ma ütlen, et määrused, mida välja anname, peavad niisugused olema, et kui tahetakse kohtusse kaevata, siis kohus võiks öelda, et need ei käi seaduse vastu, vaid on välja antud seaduse piirides. Teie ütlete, et Vabariigi Valitsusele antakse õigus määrusi välja anda, ja need määrused peab Vabariigi Valitsus seitsme päeva jooksul pärast avaldamist seaduseelnõuna Riigikogule vastuvõtmiseks esitama. (V a h e l h ü ü e.) Mispärast on tarvis Riigikogu sanktsiooni neile määrustele, mis seadusepärased? Kuskojal on niisugune kord, et valitsuse määrusi siis peaks täidetama, kui on olemas Riigikogu sanktsioon? (V a h e l h ü ü e.) Jätke Teie oma Põhiseadusest arusaamise- ga. Kui meie seitsme päeva jooksul anname välja mingi määruse, mis mitte seadusepärane ei ole, kui ta seaduse vastu käib, kas siis võib ühtki kodanikku selle seaduse järgi karistada? Kas see seadusevastane määrus, olles maksev seitsme päeva jooksul, võib meie riigi Põhiseaduse järele saada seaduse maksvuse, kui ta Riigikogu poolt tagantjärele kinnitust leiab? Valitsus seda ei taha, kui teie aga tahate valitsusele seda õigust anda, siis sunnite § 12-a vastu võtma, mida meie seadusliku korra vastu astunud sammuks peame. Teie olete endise § 12-a uuesti ellu kutsunud ja süüdistate aga valitsust, nagu oleks viimane seda tahtnud. (V a h e l h ü ü e.) Tähendaksin selle peale, et kui 7 päeva pärast võetakse Riigikogus need määrused vastu, mis siis seadusteks muutuvad — aga öelge, kui selgub mõni uus nähtus, kui leitakse, et endine määrus on puudulik, teda tuleks kiirelt parandada, siis tuleks kõiki parandusi seaduseandliku aparadi kaudu teostada. See tähendaks, et tahetakse harilikuks nähtuseks muuta kiirseaduseandlust. Siis võib-olla oleme sunnitud igapäev seadusi tegema. Kuskil riigis ei saa niisuguseid korraldusi seaduseandlikul teel maksuma panna. (V a h e l h ü ü e.) Valitsus tahtis selle seadusega oma määrustele sanktsioonid muretseda, aga teie tahate midagi muud. Miks peab seda veel seaduseandluse korras ette kandma, mis seaduslikult määrusena maksuma pandud? (V a h e l h ü ü e.) Teist loogikat ei saa siin olla: kas jäävad valitsuse määrused harilikkudesse piiridesse, või antakse valitsusele dekreedandmise õigus. Teie parandus lubab valitsusele määrusi anda, mis Riigikogu heakskiitmisel alles pärast seadusena maksuma pannakse. Enne seda on need seaduseelnõud siiski kodanikkude

kohta maksvad, isegi karistada võib kodanikkusid nende rikkumiste eest. Ja seda nimetate teie Põhiseadusele vastavaks samuks?

Teedeminister A. O i n a s (fakt. märk.): Ma pean tarvilikuks faktilise märkuse korras rkl. Anderkopp'i seletuse kohta järgmist teatada.

Rkl. Anderkopp tähendas, et mina olevat rahaasjanduse komisjonis, kui seal oli arutamisel sisseveo korraldamise seadus, öelnud, et nimetatud seaduse alusel ei taheta üldse sissevedu piirata. Midagi säärast ma ei öelnud, vaid rkl. Kornell'i või Fuks'i küsimusele, kas tahetakse piirata selle seadusega soola sissevedu, ütlesin, et sellaste esimese järgu tarbeainete sissevedu, nagu seda on sool ja suhkur, valitsus piirata ei taha. (V a h e l h ü ü e.) Märkisin sealjuures, et sellé seadusega võidakse piirata teise ja kolmanda järgu ja luksusainete sissevedu. Sõna „litsents“ mina ei ole üldse suhu võtnud, kuid meil käänatakse mõnel pool tihti kõik pea peale, teisel päeval lugesin mina näiteks ühest tööerakonna lehest, et seal, kus mina sõna „väljavedu“ tarvitasin, on tarvitatud sõna „sissevedu“. (V a h e l h ü ü e.)

A. A n d e r k o p p: Austatud Riigikogu liikmed! Mina pean oma kohuseks kolmat korda sõna võtta, kuna härra Riigivanem minule selleks põhjuse on andnud. Härra Riigivanema lähtekoht on lihtne. Tema ütles, et valitsus tahab määruseandlikku õigust, et korraldada väärtmärkide liikumist. Kui meie selle härra Riigivanema seisukoha omaks võtame, siis oleme terve eilse ja tänase päeva siin asjata tööd teinud, sest see määruseandlik õigus on temal juba olemas. (V a h e l h ü ü d e d.) Härra Riigivanem, lubage ma tulen ka selle juurde tagasi. Ma ütlen, kui selle Teie seisukoha omaks võtame, siis oleme siin üleaurust tööd teinud, see õigus maksvate seaduste alusel on valitsusel olemas. (V a h e l h ü ü e.) Jah, just ministeeriumide korraldamise seadus annab selle õiguse.

Kui valitsus sellel arvamisel on, et ta tahaks anda määrusi selles ulatuses ja piirides, kui võrt seda seadused lubavad, siis paluksin, härra Riigivanem või härra Majanduseminister, tulge ja esitage täiendus, ja võtame klauseli sisse — „maksvate seaduste piirides“. Siis oleks asi selge. Kui teile selge ei ole, võtame need sõnad juurde. Seda teie ometi ei taha.

Härra Riigivanem seletas siin, nagu oleks § 12-a põhimõtteid valitsusele paku-

tud selles mõttes, et Riigikogu valitsuse määrused kinnitagu. Mina pean ütleva, mina seda küll pakkunud ei ole, see on minule vastuvõtmata, kuna mina üldse selle vastu olen, et valitsus seadusi muudab ja pealegi määrustega. Mina olen komisjonis soovitanud valitsusele teist teed. Ja valitsusel on see tee olemas. Kui tema võim aga ei ulatu selleni, siis antakse tema kava Riigikogusse, ja Riigikogu annab selle seadusena välja. Ei ole tarvis seks suuri seadusi, raamiseadusi, nagu neid kutsutakse. Käesolev seadus on aga raamita seadus, nagu komisjonis õieti tähendati, tema annab valitsusele niisugused volitused kätte, millest keegi aru ei saa, ja mis Põhiseadusega kokkukõlas ei ole.

Eesti Panga põhikirja järgi on õigus välisvaluutat vahetada Eesti krooni vastu, Eesti krooni välisvaluuta vastu. Valitsus tahab nüüd seda õigust kitsendada ja annab määruse välja, et ei võida enam Eesti Panga põhikirja kohaselt käia. Aga vaadake, sellele peame tingimata vastava juriidilise vormi leidma, sest mis on see, kui valitsus võib põhikirja teatavat osa suspendeerida, — mis seda tähendab, et see seadus teatavas osas ja teatava aja jooksul maksusel ei ole. (V a h e l h ü ü e.) Mis see siis on, kui valitsus ütleb, et tema seadust ei täida? (V a h e l h ü ü d e d.) Teiste sõnadega, valitsus võtab omale võimu, maksma panna korda, et see paragrahv kodanike kohta maksev ei ole. See on uue seaduse loomine ja vana seaduse muutmine, ja ma ei tea, kuidas härra Riigivanem seda teistiti seletada tahaks. Kui seaduse maksvus seisma pannakse, kas see siis ei ole seaduseandlik akt? Kui valitsus arvab, et temal seda lisa, mis 7 päeva jooksul kohustab Riigikogu ette astuma, (V a h e l h ü ü d e d.) tarvis ei ole, siis muutub põhimõte üldiselt. (V a h e l h ü ü e.) Tegelikult on asi ikkagi nii, et valitsus tahab omale õigust saada maksvaid seadusi muuta, maksvaid seadusi suspendeerida.

J. T e e m a n t: Ma pean ütleva, ma ei saa aru, mida siin õieti tahetakse. Kui meie üldkomisjonis valitsuse esindaja seletuse ära kuulasime, ja ära kuulasime Eesti Panga presidendi seletuse, siis oli meil selge, et selle seadusega tahetakse saada Riigikogult volitusi, mida maksvad seadused ei anna. (V a h e l h ü ü d e d.) Ma ei mäleta, kas see oli härra Majanduseminister või Eesti Panga president, kes ütles, et praegust seadust ei ole siis üldse tarvis, kui erakorralisi volitusi anda ei taheta.

Erakorralist volitusseadust on aga tarvis selleks, et tegutseda kiirelt erakorralistes oludes. Igatahes minu arusaamise järgi antakse see seadus välja selleks, et valitsusele erakorralisi volitusi anda, ja neid volitusi on tarvis. (V a h e l h ü ü e.) See on õige, et meil ka minevikus on sarnaseid juhuseid olnud ja saab seda ka tulevikus olema, et teatavad määrused, mis kaugemale läheksid kui maksvad seadused, ette pannakse seaduseandlikule kogule, et see nad vastu võtaks. Sarnane seisukord on ka välismaa riikides olnud, näiteks Saksamaal. Seal oli peaministril ka suur vastuvool seaduseandlikus kogus nende määruste suhtes, mis maksma pandi, aga talle avaldati usaldust ja võeti pärast need määrused parlamendis vastu. Ma arvan, et sarnased määrused on ka meil tarvilikud. Kui Vabariigi Valitsus üldistes huvides tulevikus tegutseb, nagu ma seda loodan, siis Riigikogu ei keeldu neid määrusi kinnitast, mis ta, Vabariigi Valitsus, praeguse seaduse põhjal maksma paneb. Selles mõttes sain ma üldkomisjoni seisukohast aru, sarnane seisukoht on ka mul.

Ag a võtame käesoleva seaduseelnõu § 2, mis Vabariigi Valitsuse poolt on esitatud. Seal on öeldud, et maksuvahenditeks käesoleva seaduse mõttes loetakse sise- ja välismetall- ja paberraha, pangatähed, väärtpaberid, tšekid, vekslid ja maksukäsud. Selle elnõu § 1 selgub, et nende vahendite hoidmise suhtes võib Vabariigi Valitsus maksma panna määrusi. Tekib küsimus, kas meie tsiviilseaduste koodeksi, meie III kõite järgi on võimalik neid maksuvahendeid, mis käesoleva seaduseelnõu § 2 on üles loetud, hoiul pidada või mitte? Kas on BES põhjal nende omanikul õigus teha nendega, mis ta heaks arvab või mitte? Selge on, et käesolev seaduseelnõu tahab kitsendusi teha nende suhtes, ta tahab ära muuta seda, mis meie tsiviilseaduses on lubatud. Kas on see maksva seaduse äramuutmine või mitte? Kui öeldakse, et mina ja teised sellest ebaõigelt aru saime, mida valitsuse esindaja ja Eesti Panga president avaldasid, siis käesoleva seaduseelnõu tekst räägib ka seda keelt. See § 1 räägib seda keelt, mitte aga sarnast keelt, mida härra Riigivanem siin rääkis, vaid seda keelt, mida rääkis härra Majanduseminister, ja mida kinnitas omalpoolt Eesti Panga president, nimelt et on tarvis anda erakorralist võimu, volitust Vabariigi Valitsusele selleks, et ta meie maksvaid seadusi võiks teatavatel kordadel muuta. Meie III kõite, tsiviilseaduste koo-

deks, korraldab meie tsiviilvahekordi, selle normisid võib muuta Vabariigi Valitsus oma määrustega, kui praegune elnõu vastu võetakse. Seda silmas pidades arvan ma, et siis on arusaamatusega tegemist, kui tahtakse praegusele elnõule teist sisu anda. Kui aga tahetakse sellele elnõule anda teine sisu, siis ei oleks tarvis tervet seda seaduse eelkava, — nagu väga asjalikult tähendas keegi, — sest see õigus, millest härra Riigivanem kõneles, on juba iseeneest Vabariigi Valitsusel olemas, mis pärast ühe uue seaduseelnõu esitamine oleks täiesti asjata.

Riigivanem K. P ä t s: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kui see seaduseelnõu niisugusel kujul vastu võetakse, nagu see üldkomisjoni poolt esitatud, siis tahab valitsus teada, missuguseid määrusi tahab Riigikogu seitsme päeva jooksul kätte saada. Kas kõiki määrusi, mis Vabariigi Valitsus välja annab, tahab Riigikogu siin kinnitada, või on need niisugused määrused, mis kuidagimoodi muudavad maksvaid seadusi. Kui teie ütlete selge sõnaga, et seitsme päeva jooksul tahate kinnitada neid määrusi, mis maksvate seaduste piiridesse ei mahu, siis on meil selge, mida meie teha tahame.

V. H a s s e l b l a t t: Lugupeetud rahvasaadikud! Läbirääkimised, mis selle seaduse puhul käivad, jätavad niisuguse mulje, nagu oleks üldkomisjonis midagi sündinud, mis oli Vabariigi Valitsuse soovi ja tahtmise vastu, ja algatus nende paranduseettepanekute suhtes tuli kuidagiviisi opositsiooni poolt.

Asi on ümberpöördukt. Eilsel koosolekul rahaasjanduse komisjonis katsuti saada aru, missugused sihid on valitsusel selle seadusega. Oli selge, et määruste andmine on võimaldatud valitsusele meie seaduste piirides, ja Eesti Panga president kriipsutas alla, et see ei aita veel, vaid on tarvis anda teistsuguseid määrusi. Meile öeldi, et ilma määrusteta, mis võiksid sisult käia maksvate seaduste vastu, läbi ei saa. Meie anname ainult seda, mis meilt nõuti, ega anna seda, mis meilt ei nõutud. Võib-olla suur eksitus tekkis selle tõttu, et esialgne seaduse tekst sisaldas ka sisemaa vekslid ja väärtpaberid. Sisemaa vekslite hoidmise suhtes on antud sundmäärus. Küsimise peale, kas nende peale võib panga konto kinni panna, teatati valitsuse poolt, et seda võib teha, aga ei ole kavatsust seda teha. Järelikult, kui on seda või-

malik teha, siis on jutt sellest, mis muudab maksvaid seadusi.

A. Jõeäär: Lugupeetud rahvasaadikud! Ma kavatsen II lugemisel korrata neid paranduse-ettepanekuid, mis meie poolt üldkomisjonis tehti seaduseelnõu § 4 juurde. Et Riigikogul oleks võimalik enne II lugemist seisukohta võtta nende paranduste suhtes, ma lühidalt seletan, milles seisab nende kavatsetavate paranduste sisu. Lugu on nimelt järgmine. Üldkomisjoni poolt jaotati valitsuse eelnõus ettenähtud § 4 kahte ossa ja paigutati käesolevasse seadusse §§ 7 ja 8 all.

Mul on kavatsus teisel lugemisel teha ettepanek, § 7 esimene lõige täiendada järgmise lisandusega: „Määrusevastase tehingu alusel saadud kui ka varjatud maksuvahendid ja väärtmetallid võetakse ära riigi omanduseks.“ Kui see ettepanek vastu võetakse, siis tuleb ühenduses sellega tagasi lükata eelnõu § 8, mis ette näeb, et Eesti Pangal on õigus, kui heaks arvab, määrustevastaste tehingute alusel saadud kui ka varjatud maksuvahendeid ja väärtmetalle rekvireerida.

Selle ettepaneku põhjenduseks võib tuua nii vormilisi kui ka sisulisi väiteid.

Kõigepealt peatuksin vormilise põhjenduse juures. Eelnõu § 7 kolmas lõige, mis üldkomisjoni poolt juurde võeti, määrab järgmist: Käesolevas paragrahvis ettenähtud karistustele kohaldatakse Uue nuhtlusseaduse üldosa normid. Uue nuhtlusseaduse üldosas leidub § 36, mis ütleb: „Asjad, mille valmistamine, müümine, levitamine, kaasaskandmine, või hoidmine keelatud, võetakse ära (konfiskeeritakse) ja kui seaduses ei ole nende tarvitamise kohta erimäärusi, hävitatakse või tunnustatakse riigi omanduseks.“ See norm on kriminaalseadustikus ja Uues nuhtlusseaduses olemas, ja seda normi tuleb kohtul käsitada, kui arutamisel kuriteod, mis käesolevas seaduses ette nähtud.

Käesoleva seaduseelnõu § 8 määrab aga teistsuguse korra. Nimelt Uue nuhtlusseaduse üldosas kohtuotsusega määratava konfiskeerimise asemel käesolev seaduseelnõu näeb ette korra, mille järgi Eesti Pank — õieti eraasutus — oma äranägemise järgi otsustab, kas valuutatagavarad j.n.e. tulevad rekvireerida või mitte. Minu arvates käesoleva seaduseelnõuga määratava korra ja Uue nuhtlusseaduse üldosa vahel tekib kollisioon. Tekib kollisioon tingimata sel juhul, kus tegemist on välisvaluuta hoidmisega, sest kohus võib ju asuda seisuko-

hale, et Uue nuhtlusseaduse üldosast tuleb käsitamisele § 36 täies ulatuses ja järelikult hoidmise korral peab ex officio määrama konfiskeerimise lisakaristusena.

Konfiskeerimine on lisakaristus, mis määratakse väga mitmesugustel juhtudel. Kriminaalseadustik näeb ette sarnase lisakaristuse tervel real juhtudest, mida mina praegu üksikasjaliselt ei hakka ette tooma.

Peale selle on sarnane lisakaristus ette nähtud eriseadustes, näiteks Tolliseadustikus. Esitatud parandus on redaktsiooniliselt kooskõlas kriminaalseadustiku vastavates paragrahvides ettenähtud määrustega.

Ükski seadus ei näe aga ette rekvireerimist kui lisakaristust. Rekvireerimisi toimetatakse sõjaajal ja kodanikkudelt, kes mingit süütegu pole toime pannud. Ka siin toimetavad rekvireerimisi valitsuseasutused, kindlatel seaduses ettenähtud alustel.

Täiesti võimata on aga teha rekvireerimist olenevaks esiteks eraasutusest, teiseks selle eraasutuse heaksarvamisest. Sisuliselt võib põhjendada ettepanekut järgmiselt:

Käesoleval korral on tegemist majandusliku sõjaga, nii kui härra Majanduseminister seda väga õieti tähendas. Kellega tuleb pidada seda majanduslikku sõda? Isikutega, kes oma taskuhuvides õnnestavad riigi püsimiseks ja laialiste rahvahulkaade heaoluks esimese järgu tähtsusega alussammast — Eesti krooni. Missugused tagajärjed oleksid margakursi langemisel riigikassale, rahvamajandusele ja laialistele, peaausjalikult palgatööst elavatele rahvakihtidele, sellest ei ole vaja rohkem öelda kui seda, mis ühel eelmisel koosolekul härra Majanduseminister ütles.

Ei või juttu olla sõjas sellest, et vaenlasele sõjariistad kätte jäetakse, mis olid pööratud teise sõdiva poole hävitamiseks, ehk et temalt neid välja ostma hakatakse, nii kui seda siin tahetakse teha. Kui meil praegu konfiskeeritakse näiteks piiritustvedav laev või auto ka siis, kui näiteks laeva või auto omanik ei teadnudki, et tema autoga piiritust veetakse, kus ainult sõiduki juht süüdi on, ja ikus veoriista omanik süüteost üldse teadlik polnud, siis käesoleval korral, kus tegemist teadliku seaduse rikumisega, sihikindla tegevusega, alal, kus kaalul riigi ja rahva saatus, ei või juttu olla sellest, et konfiskeerimine ei ole õigustatud. See on käesoleval korral enam kui õigustatud. Ja võitluses musta börsi haidkaladega tulevad ette võtta kõik seaduses ettenähtud abinõud. Ja üks neist abinõudest on: sõjariistad tulevad ära võtta, seda

enam, et neid sõjariistu meie ise otsekohe vajame.

Neist sisulistest ja vormilistest seisukohtadest välja minnes teen teisel lugemisel paranduse-ettepaneku ja palun selle paranduse-ettepaneku kohta võtta seisukoht enne teisele lugemisele asumist.

Vaheaeg kl. 17.48 min. — kl. 18.14 min.

Koosolekut juhatab esimene abiesimees **M. Martna.**

Sekretäri kohal sekretäri teine abi **O. Gustavson.**

R. Penno: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Riigikogu on ju varahommikust peale Vabariigi Valitsuse poolt esitatud maksuvahendite liikumise korraldamise seaduse arutamisel. Vahepeal on üldkomisjon oma töö teinud, paljundus on ka Riigikogu viimasel vaheajal välja jagatud, ja Riigikogu liikmed võivad võrrelda üldkomisjoni paranduse-ettepanekut Vabariigi Valitsuse seadusega. Me oleme kuulnud lugupeetud Riigikogu liikmete poolt, et komisjonis kahjaks selle väga põhjapaneva ja tähtsa seaduse juures, ta arutamise ulatusel mitte Vabariigi Valitsuse esindajat kui poliitilist esindajat ei olnud. Ma pean tähendama, et Vabariigi Valitsuse esindaja, kes seal oli, oli ametnik. Ja nüüd Riigikogu koosolekul selgub, et Vabariigi Valitsuse juht ei ole päri üldkomisjoni seisukohtadega. Nimelt härra Riigivanem on siit kõnetoolilt seletanud, et need parandused vastuvõetavad Vabariigi Valitsusele ei ole. Riigikogu peab nüüd siis neid küsimusi otsustama selgusetas seisukorras: kas valitsus toetab siis selle seaduse vastuvõtmist sel kujul ja peab vajalikuks, nagu seda üldkomisjon oma paranduse-ettepanekutega esitab või mitte. Minule isiklikult küll härra Riigivanema seletustest jäi sarnane mulje, et siis, kui see volitus antakse härra Riigivanemale ja Vabariigi Valitsusele sel kujul, nagu üldkomisjon seda soovib, see temale vastuvõtmata on. Ma sellele eeskätt tahtsin tähelepanu juhtida. Igatahes Riigikogu peab teadma, kas valitsusele üks või teine vorm, mis Riigikogu tahab seadusele anda, on vastuvõetav ja kas ta nende abinõudega, mis Riigikogu talle pakub, saab ja suudab seda korda saata, mida ta tarvilikuks peab. Selle küsimuse kohta praegu valitseb täielik selgusetus. Ma juhiksin tähelepanu veel sellele, et kui Riigikogu on kuni seni ajani arutanud seadust, rahaasjanduse komisjoni

nis on muu seas selle seaduse juurde toodud ka Vabariigi Valitsuse kavatsesetav määrus. Seda määrust kahjuks seni Riigikogus arvustada ei ole saadud, sellepärast et see määruse kava on salajane. Määrust tsiteerida ma ei saa, aga niipalju võin ma siiski tähendada, sest ma arvan, et see salajane ei ole, et kui Vabariigi Valitsus oma kavatsesetava määruse käesoleva seaduse alusel maksma paneb, siis selles on osasid, mis otsekohe maksvate seadustega kuidagi kooskõlas ei ole. Neid puudusi tsiteerida ma ei saa, aga võin kinnitada, niipalju kui mulle teada, on määruses sarnaseid kohti, mis maksvate seadustega kooskõlas ei ole, nagu juba tähendasin. Järelikult taotleb määrus sihti, et vastavat määrust või seadust muuta tuleb. Kui nüüd härra Riigivanem Vabariigi Valitsuse juhina meile seletab, et valitsus ei kavatse mingeid maksvaid seadusi muuta määrusest tingituna, siis seda enam on opositsioonil põhjust selle üle rõõmustada. Kahjuks määruse kava, mida siin avalikult käsitada ei saa, kõneleb teist. Arvatavasti siis tahtakse sellest kavast taganeda.

Ma lähen küsimuste juurde, mis minu arvates küllalt põhjapanevad on, ja mis võimaldavad meil siin seisukohta võtta juba esitatud seaduseelnõu põhjal. Rahaasjanduse komisjoni ja Vabariigi Valitsuse seaduseelnõu kolmas paragrahv annab Eesti Pangale õiguse nõuda ärraamatute, dokumentide ja kirjavahetuse esitamist kõigilt asutustelt ja isikutelt maksuvahendite liikumise jälgimiseks. Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kas see tee ei ole sarnane, mis meie maksvaid seadusi oluliselt muudab? Meie teada on Eesti Pank eraaktsiaselts, kellel teatavad ülesanded, teatavad kohustused ja teatavad õigused seadusega peale pandud. Aga iseenesest see eraaktsiaselts ei saa, ei või avalikõiguslikke ülesandeid täita ta põhikirja kohaselt. Nüüd, käesoleva seaduse järgi paneme meie sellele eraaktsiaseltsile, eraasutusele, teatavad kohustused, missugused tal ainult kui avalikõiguslikul asutusel võivad olla.

Muidugi käesoleva seadusega meie muudame Eesti Panga põhikirja selles osas ainult, et meie talle teatavad õigused anname, mis tal põhikirja järgi ei ole. Ja võib-olla et meie võime neid uusi õigusi juurde anda, ma selle vastu ei vaidle, aga kui see siiski nii on, kui meie näeme, et siiski Vabariigi Valitsusel neis määruste kavades teatavad muudatused on, mis meie maksvate seadustega kooskõlas ei ole ja mida õigustatakse sellega, et seda ainult

selle seaduse kaudu võimalik on teha, siis on see volituste seadus. Ja volituste seadust on Vabariigi Valitsusel vaja. Kui volituste seaduse lõppude-lõpuks vastu võtame, siis peab Riigikogul selge olema, mis ulatusel ja mis kujul Vabariigi Valitsus volitusi vajab. See praegu mulle küll selge ei ole. Peale neid sõnavõtmisi, mis härra Riigivanem maksustamise korraldamise kohta on teinud, on igatahes selgusetu, missugust volitust valitsus vajab. Nähtavasti võib oletada seda, et siiski valitsus oma endise redaktsiooni juures püsib. Siin peame kõige kategoorilisemalt vastu vaidlema sellele redaktsioonile, seepärast et ta ka siseraha liikumise erakorralisele korraldamisele võtab, ning nende tagajärgede üle on komisjonis räägitud. Niisuguse situatsiooni juures, kus Vabariigi Valitsus ei tea, missugune volitus tal vajalik on, ja kus me kõiki kavatsusi teada ei saa, on sarnase volituse andmine väga raske. Sellele taht-

sin tähelepanu juhtida, ja mina seda arutamise korda Riigikogus loomulikuks ei pea.

Kaasaruanaja A. Rei (lõpusõna): Teen ettepaneku, seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Üksikute vastuvaidlemiste kohta võib seisukohta võtta II lugemisel.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel kolmepäevalise vaheajata I ja II lugemise vahel.

3. Järgmise koosoleku määramine.

J. Klesment'i ettepanekul otsustatakse pidada järgmine koosolek 10 minutit pärast käesoleva koosoleku lõppu. (Päevakord vaata 185. koosoleku otsuste protokoll, lisa nr. 2.)

Juhataja: Päevakord on läbi. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 18.25 min.

Õige.

Kinnitan.

Koosoleku sekretärid (allkirjad).

Koosoleku juhatajad (allkirjad).

